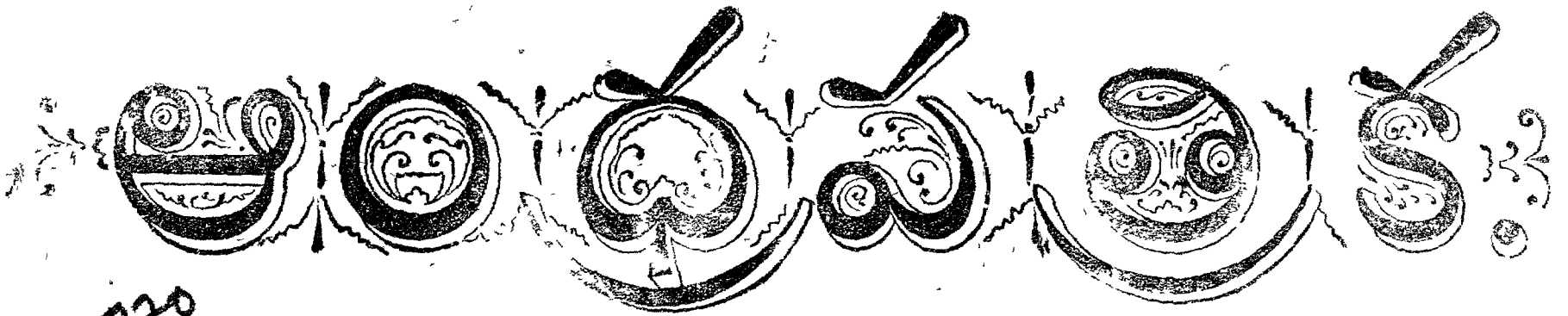

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

ది డి సెక్రె కె-1-3 0-1-6

Telephone No. 544.

310770

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 10
సంపుటము 100

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ జనవరి నెల 22-వ తేది మంగళవారము
కుదిరోజు నామ సంవత్సరము, పుష్యమాస బహుళ శ్రదా మ. ౧.

No. 146
సంచిక ౧౪౬

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

with a three coloured halftone Picture of

“MAHATMA GANDHI”

1924

అమృతాంజనము క్యాలండరు

1924

గాంధీ మహాత్ముని

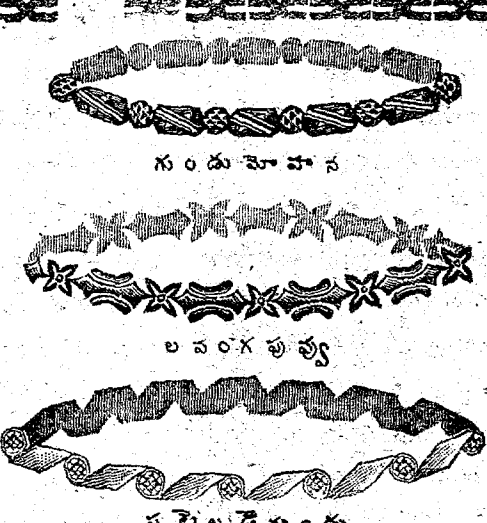
వటము రంగులతో ముద్రింపబడియున్నది.

క్యాలండరు 1-4 నెల 0-4-0.

పి. పి. సహా 0-6-0.

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు తేక 109 ప్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

గండు మోహన

లవంగ పువ్వు

పట్టుల దైపుండు

నవనాగరిపు గాజులకు
ప్రసిద్ధిచెందిన గృహము (1)
గాజులతో అద్విత్యముగా కలగొలలతో రయోగచేసి.
విశేషమునకు సిద్ధముగా నుండి యున్నాము.
హాజరులో లేనివి కస్టోలో రయోగచేసి యిచ్చెదము.
ఈరకము గాజులు 2 1/2 నరము మొదలు 6 నరముల
వరకు తీరను. చేదారముతో నహా జరి 1 కి కలము రు 10/-
కరముబంగారకు పీనుకెండికి పూచీ యిచ్చెదము.
జీప్టుడి రామయ్యకెట్టి, గురుసామికెట్టి కంపెనీ,
నగలవర్తకులు, 25 చెనాపాళూ రోడ్డు, మదరాసు.

వెల్లింగటన్ సినీమా

19-1-24 కనివారము నుండి 25-1-24 తేది మంగళవారము వరకు
ప్రతిరోజు రెండు ప్రకర్షణలు
సాక్షాత్తుడు 6-15 గంటలకు రాత్రి 9-30 గంటలకు
కని, ఆదివారముల మధ్యాహ్నము 2-15 గంటలకు
యూనివర్సల్ సినిమా మిస్టరీ సీరియల్
“రేడియోకింగు”
2-6 భాగము
అను ఆట ప్రదర్శింపబడును
ఈ అపరాధపరిశోధక కథయందు రాయ్ మూర్ఖునియొక్క
అద్భుతచర్యలు, అత్యుత్తమైన వింతలు చూడదగినవి. ఇద్దరు పాత్రులు
ముఖ్యమగుటచే ఆట యిదివరకన్న చురుకైనదృశ్యముగా
దీనితో యూనివర్సల్ థియేటర్ వేనునల్ న్యాయమునకు
నాస్తికముగా మారుచును.

లక్ష్మణ రాయ వ్యాసావళి

ప్రథమసంపుటము

ఇది కీర్తిశేషులైన కొమత్యాజు లక్ష్మణరావు గారు వ్రాసిన చరిత్ర
సారస్వత శాస్త్రీయవ్యాసములకూర్పు. ఇదిగాక అముద్రితముగ నిలిచిన ‘శర్మయోగము’
‘ఏకశిలానగర మోరుగల్లే’ అనువ్యాసములును ఇందు గలవు. దీనివల మూలంబాదారులకు
రు 2 లా. ఇతరులకు రు 2-8-0 లా. తపాలా ఖర్చులు ప్రత్యేకము. పుస్తకము వలయువా
వెంటనే దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను.
చిరునామా ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. వ., ఎం బి సి. ఎం.
మేనేజరు విజ్ఞానచంద్రికా మండలి
19, హారిస్ రోడ్డు, పుదుచ్చేల మదరాసు.

క్రిష్ణాపుగర్ వర్క్స్, లిమిటెడ్

మచిలీ పట్టణము

మచిలీపట్నంలో యాకంపేసీ వాడవల నూతనంగా స్థాపించబడిన మంచదార ఫ్యాక్టరీ కార్యారంభింపబడినది. యిందులో స్వచ్ఛమైన మంచదార చేయబడుచున్నది. యీ మంచదార ఆనేక యోగ్యతలను కలుపుకొని ఉన్నది. విదేశములనుండిగల మంచదారలకంటె యీ వర్క్సులో యిదిగల వాటికి రయోగయ్యే మంచదారలుగానీ యిది వివిధములలోను తీసిపోక నాలా శ్రేష్ఠతరముగా వుంటున్నది. యిందులో మొదట బారీచేయించబడి పేర్లు గావత్తును పూర్తికాబడినవి. యింకా మరికొన్ని పేర్లు బారీచేయబడుచున్నవి. ఈ కార్యము జరిగిన డిక్టర్ ముటిం నాస్తికముగా కాబడినది. యిది ముఖ్యము పేర్లు వేయవలసినవిగా కొంత అవకాశము ఏర్పడుచున్నది. కార్యమొదిలి యిదియున్న కర్మమునే పూర్తికావలెను. అత్యంత విరివిని పేర్లు యివ్వబడవలెను. కాబడినవారు కర్మపడవలెను. వివరములు కంపెనీ ఆఫీసుకు వ్రాసి తెలుసుకొనవలయును.

క్రిష్ణాపుగర్ వర్క్స్, లిమిటెడ్
రిజిటర్డ్ సెక్రెటరీ నెం 11 మచిలీపట్నం.

1/21 రాజనోబాంధవాయకపేరి, చింతాడిపేట - మృత్యు.

మలము న కాలమునకు సరిగా వెడలకుండిన అకలి మంద
గింది పొత్తి కడుపు ఉబ్బి అనేక వ్యాధులకు కారణ మగును.
దినము రాత్రి ఒక మూత్రము తినిన మలబద్ధిగము మాని, అది వికలిగి
కీరమున కారోగ్యము కలుగును. పీడితా శేషాశము చేర్చబడి
యూడలేదు. ఈ మాత్రలవలన విశేషముగ విరోధములు కావు.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

దీక్షబాహురత్నము వారికలగనను తిండినిమిత్తము విద్యాధుం
దులువారు నియమించిన గాంధీబుధును తీసివేయటం రత్నము వారిక
సభ్యులైన బాలెముకత్తగారు ఖండించిరి.

మ హా తు ని ఆ రో గ్య ము

రాత్రి 9 గంటలు నిద్రింపు

కట్టు తీసివేయబడెను, గాయము మానుచున్నది

జనవరి 22:—ఉదయము:—11 గంటలు:—కర్నూలు మ్యాడకు గాల్పు తెలుపుచున్నార:—గాంధీగారి ఆరోగ్యము దిగ్భయముగ నున్నది. కటియమును కట్టునకప్పి తీసివేసి, గాయము పూర్తిగా మానినది. పీచీలు ఇటువంటి పోపుటకు ఏ ర్పరచినద్రవము మౌతము శోచియే కట్టిననన్నది. రోజు ఒకమారు మాత్రమే గాయమునకు కట్టులసియొన్నది. చీలు కాదుటచాలవకు కర్నూలు.

గాంధీగారి ఆరోగ్యమునకు భంగము రాదు. దుటకై ప్రే ముటలు విస్తారముగ వైద్యాలయాధికారులు రానిచ్చుటలేదు. అవసరమైనవారే రానిచ్చుచున్నారు.

9 1/2 గంటలు నిద్రించుట

పూవా జన 21:—కలహలు మాడకుగా రీదినయడము 10 X 80 నిల కట్టు ప్రకటించిరి:—గాంధీగారు రాత్రి 9 1/2 గంటలు నిద్రించిరి. ఆరోగ్యము చాలా సుస్థితికరము నున్నది. ఘటకుగారి ప్రకటనము

గాయము మానుచున్నచుండుట

డాక్టరు ఫటకగారినిదర్శించి ప్రశ్నింప నాట్టుకొని: ఈ యుదయము కట్టుకట్టునపుడు గాయమునకు మానుడుకట్టు విన్నా ములు గానించెను. గొట్టుతో వపునరములేదండగనే లోపలి నుండి రసిమెటకునది కచ్చుచుండుటచేత, గొట్టుతీసివేయబ డెను. ఇప్పుడుగాంధీగారు ఎట్టిభావలేదండగనే వెనుకకు తిరి గగలరు. తొట్టుమీదపడుకొనగలరు. ఇప్పమొక్కడెట్టుపొట్టుమీద పడుకొనవలసిందిగా డాక్టరు సలహాకొనిరి. ఇప్పుడు తగినంత, చాలాపు తూర్పుమునలేక, ఆహారమును దినుచున్నాడు. ఇప్పుడు పలు దృష్టియంతయు, అతని పునరారోగ్య విషయముమీదకం పై, అతని విడదల విషయమున కేంద్రీ కరింపుచున్నాడు.

(అ. వె)

లజపతిరాయుగారు మహాత్ముని వర్ణించుట

పూవా జన 21:—లజపతిరాయుగారు నిమ్మకాయ క్షు మ్మును తిరిగి మహాత్మునిదర్శించిరి. మహాత్ముని ఆరోగ్యమును గురించి ప్రశ్నింపగా, అతడు ఆ రోగ్యము గాత గా నింపించెననియు, ఆ రోగ్యాభివృద్ధి గలచున్నదని గాంధీగారు నడివరనియు చెలిపెను. తాని అతడు చాలా దుర్బలముగానున్నాడు వైద్యకాల యోగ్యములు నం త్పిస్తేరముగ నేయున్నవి అని లజపతిరాయుగారు తెలిపిరి.

స్వగతము

లజపతిరాయుగారి దీక్షనకు రాజకీయపక్షికులనుండియు, కార్యక్రమమును గురించియు వల్లభకాయు వలేలు, గంగాధ రకాపు, జేకపాండ్య, ఎక సి. కల్యాణ ప్రభువులతో చర్చిం చెను. తరువాత మహారాష్ట్ర చాలభటకేశును దర్శించెను. లజపతిరాయుగారి రీదక్షనకు గౌరవప్రధానభటుడు(నౌక క్షుబ్ధిరి.

సాయంత్రము శివాజీ మందిరమున బహిరంగ సమావేశ మునలకు లజపతిరాయుగారి స్వగత తెలుగుగడెను. అనంతర మున కల్యాణగారుభక్తులవహించిరి. తనగొనగడిన స్వగత మునకు లజపతిరాయుగారు కృజ్జతను తెలుపుచున్నాని ఆరో గ్యము త్వరలో సభివృద్ధి యగుననియు, గాంధీమహాత్ముని దర్శిం చుటకు తరుచు వెళ్లవలదనియు, అట్లువెళ్లుటచారి ఆరోగ్యమున కు భంగకరమనియు ప్రజను గోరిరి.

లజపతిరాయుగారు నిమ్మరాత్రి బొంబాయి జరి.

(అ. వె)

రా మే శ్వ రం

ఆరోగ్యభివృద్ధివారము

జనవరి 19:—ఆరోగ్యభివృద్ధి వార కంక్షమున కు ప్రదర్శనము రామేశ్వరములో జరిగెను. ముఖ్యమైన ప్రదేశము లందు స్థానిక పాశుపత్యాధికారియు అసిస్టెంటు సర్జనును ఆరో గ్యముపై ఉపన్యాసములిచ్చిరి. ఎడెల్టెలకాంగ్రు తెలుగులతో ను ఆరోగ్య పటములోను ఊరేగింపు నిమ్మ సాయంకాలము రామయ్యర్తి ఐ. సి. ఎస్. గారు కు ప్రదర్శనము నకు రచ్చిన 100 మంది పిల్లలకును ఉచితముగా దుస్తులను పంచియిచ్చిరి. తుదిమున జిల్లాకలెక్టరు డి.టి. కృష్ణమూచారయ్యగారు మిక్కిలి ఆరోగ్యమును లైక పిల్లలకు హుతుకులిచ్చిరి. పిల్లలు మిక్కిలుగా ఆటలకాడిరి.

కో - ఆపరేటివు సుంపు యు. స్పెక్టరుల సభ

మధుర, రామకాదు జిల్లాలలోని కో ఆపరేటివు సుంపు యు. స్పెక్టరులసభ నేడు రామేశ్వరములో జరిగినది ఈసంపు య అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రార్ ఒకరిచ్చి ఉపన్యాసము నిచ్చెను. పరి పాలన కాళికాదును, తెగ్గులకాళికాదును తమ కింపును ఎట్లు నిర్వహించవలసింది ఏరు చెప్పిరి. సభ్యుల ను కేంద్రీకములలోను వారి అభిప్రాయాలను కామనింక :ద్యమగ్రామ పంచాయతీదారుల కింకలయనని చెప్పిరి. సభ్యు లలో తిరిగి యత్నగలిగిన సాంస్కృతికముగలవారికే అప్పు లివ్వవల యనయియు, అస్తిపై అప్పునివ్వరాదనియు వారు చెప్పిరి. అచ్చు ట సమావేశమైన యూనియను డైరెక్టరు, నియంతరికలమును చాటి: అప్పులపెట్టు రాబట్టులనెడియునూడ చెప్పిరి. (అ. వె)

ఓలింపిక్ ఆటలు

లాహోరు, జనవరి 19:—పంజాబు ఓలింపిక్ ఆటలు విశ్వవ్యాప్త ఆటలములో నేడు జరిగెను. గంపాంకము వారికి 100 గాను కట్టికట్టులను పంచివెట్టిరి. మైముడరు గుల్జారు, 16 పానలయపు కే గుల్జారు ను బా బాయియను, కలకత్తాయను ఓడిపోయెను గావున నిడు ఫలితములు సంతో మముగాకే తెలుపుచు.

హిందూవిశ్వవిద్యాలయము

వల్లభదానోత్సవము

బహుశు 19 జనవరి:—బహుశాన్యకగారు ఆ స్వామిగా ఆస్థానములకుచే కడి కట్టపగావోస్థానమునకు కాతే క జొరయిరి. వారి కన్నాన ప్రమాణము ర్త బహుశాయ మెహ తాగారు నడిపిరి. అభ్యుత్థుల బహించిన వెను భాస్థులకాదు నిర్వహించియు అన్ని విశ్వాలలోను అభివృద్ధి బాగుటకు వికార ముల నొనంగు మని యాహ్వానించుచు ఉపన్యసిరి. డాక్టరు అప్ప తెలుగు అను దీగి నీయబడిన స్వగత మహారాజాధికారా జుగారు తాను మొదటిగా ప్రోం తిసిట్టుగానే యాస్థానము కౌతని యింపకే మించిన హిందూ విశ్వవిద్యాలయ వికాశము ను బాగు చేయుటకు ప్రోం తియునునని వాగ్దాసము చేతెను. (అ. వె)

జాతీయ ఆరోగ్యభివృద్ధివారము

మామూరు, జనవరి 21:—సోమము కర్నూలులోనికారి విశ్వ విద్య కేంద్రమునకు కుంబాధీనిన కింకదర్శనము నిమ్మ కాంకలము మునిసిపల్ ఆఫీసునకు జరిగెను. ఆకరణము క క్షగా జరిగెను. తిని, ముంబికి కు పులకు మాని కో ఓ క ముల నిచ్చిరి. కింకపులకు మాని కారినిరి. కిన్నానముల ఆరోగ్యాధికారి డాక్టరు అప్పాల్లు నా త్తెన్నానకు జరిగి. కింకపులు పరియోజనాధికారియే వారికింకను భూమైన ఆరోగ్యకార్యములు వెల్లడతెనియు వారి చెప్పిరి. ఇతర రియ నిర్వహకుల చేరకమున తెలిపజేయుచున్నది.

వచ్చిన 150 మంది కుంకపులకు మిగులు పోర్టరుగారు గాన్తును పంచివెట్టి. నిలగింకేయకుతోటల ఇ. కిన్నగారు :ల్లలకరిక వికాయలకు రొట్టెను ఇచ్చిరి.

కిన్నగారు కర్నూరినీవల్ ఆఫీసు మామూలు ప్రేమకులకు చునీటి ఒక గుంటికి కింకా నా నా చొక్కా పుచ్చుకొని అంకరిని 'టే' నిచ్చెను. ఈ సామ్యుకు క్షానికరస్వాగతసభకువారి కిచ్చెను. (అ. వె)

మహాత్మునిదారి

"మహాత్ముని సందేశము"

శ్రీనివాసకాస్త్రిగారికి వత్తుత్తరము

మహాత్మునిదారి వివరములు ప్రకటించుట

అరీఘరు, జనవరి 21:—రైటు ఆడలులు కాస్త్రిగారు ఇటీవల వాను గాంధీగారిలో మాటలాడినవి. మునుగురించి గాంధీని ప్రకటించుచు, తనుగురించి నడివరనియములకు మహాత్మునిదారి ప్రకృతికరమునగును నొక ప్రకటన గానించెను. దీర్ల కాంగ్రెసుసమావేశము గాన్న సమావేశమున కెట్టిసందర్భములందు మహాత్ముని సందేశమునుగురించి వానుడిని వదియు వివరించెను. "నేను తెలుగునుడే వదిలివెట్టుచున్న కొలది దివయలక, ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసమావేశము జరుగనున్న సమయ మున, నెవ్వెంబరమామందు చేదదాను గాంధీగారు కవారింద్ర కన్ను గలిపి కొని రాజకీయపక్షికులనుగురించి వాలో చర్చించిరి. కాననకభావప్రదేశమునకు కృత సభ్యులమొదలు ఒక రాజకీయపక్షముకొని వాకారెడు చెలిసిపును నేకా కృత్యమునది, తెలుగులోనగు నాయకుని గౌరవింతుటకై నను త్రివిధమహిమగ్ర కార్యక్రమమునందు మార్పునొన్నరాదని నేను నడిపితిని. తరువాత నొకవారము గడచినతరువాత చేదదాను గాంధీగారు, రికెండ్రితో మాటలాడి తిరిగి నాకద్రవపిచ్చి, గాంధీగారిని త్రివిధమహిమ గ్రమును పొగింతుటకే గోరు చుండెనియు, తాని చేతమునకు పరిసిక్తులు మానుటచే, ఏవిధ మగు మార్పునైన నొనర్పవలసి యున్నదని నాకు కట్టిక జోచిన యెదల, నేను నాయభిప్రాయముల సనగరించి కర్తవ్యమునీ సతేగాని, తనయందు భక్తికే మానుకొనవలసి చెలివెనియు నడిపెను. ఈ మాటలచే నేను దీర్ల కాంగ్రెసుసమా విషయగర్భ యు సభకును నడిపితిని. ఆ విషయములలోను కచ్చటి నామి కృపించుకొను చెలిసియే యుండుటచే వాకర్నూను నావాక్య ములను వాదించెను.

గాంధీగారు కొలయు సంతోషమునకు కారణముచేత న చ్చుట కిన్నానమునకనుమలముగ నమ్ములుల నొనగదాయగాని, అందుచే కిన్నానమునకు క్రికలముగ నమ్మకొనగ నుండ మన వాయగాని నాకర్నూను గానించెనేడు. (అ. వె.)

రిడీమరు పడవ

వివాదకరముగు వార్తలు

కొచ్చిరు, జనవరి 19:—బోటు తలకొండయొక్కను ప్రయాణమునకు పడిచాధలను కర్నూలును 120 మంది జరికి కచ్చి క వారు అలిసి పడినగా చెప్పుచున్నాడు ఇది రికార్డు చేయబడినది ఇకల కేము బకటికే తిలబడింది మునిగిపోయిన ఒక రెడీమరుగొంది యింకను మూడుబడియే యున్నది. దాని తెగకుటకు ప్రయత్నములు సులభముచున్నవి. దహనకేము సమ్మతికై ముమాన్ అజ్మగారి కనుము వారి అందుకలు త్రికన్నపూరుకు తీసికొని పోయి. (అ. వె.)

తిరువల్వేరి ఆటలు

జనవరి 18:—ది ఆనాబుల్ కేవల్యాండ్ల కేలపు మెటు ముక్రి, నామమామార్ కేవలర్ నామమెయం. ఉల్. పి. గాల్ల, ఉన్నెటిలికల్లగోర్ల వైను వైసెయెటు కాపు బహుమార్ కిచ్చి ముంబికి స్వామి రెడ్డియాయు, జిల్లా బో రుమెజినిరు వార్లమొకరి కచ్చిల్లి క్రికెట్ కలెరం, తిరు వ్వయా తాలూకాలో బాగుగా వచ్చును కలిసిభావములకు 16-17 నేగింకా తిట్టిచేసి, నిర్మలవచ్చును నాన్నది చాల ప్రాముఖ్యము కర్నూలుములు పూర్తిగా నాకే మైనది. అనేకభాగముల ను నోడ్లు కట్టుకొని పోయిరి. తిరువ.దూరు రొడ్డుమీద కంతుకుములడి మూస మొక్కముకు రొడ్డుచిన్నా ములేతెపు. భావనాపునం జదిచ్చియును గ్రామములు ఇట్టి అభావములు గాటుకుంటి క్రికెట్ కలెరంల మంకు తిరిగి కట్టుదలనీ యుచ్చుచి. తిన్నెల్లికేంకాండ్ రొడ్డులో రొడ్డుమీద అలకలు పొందియోపుండవచ్చు రొడ్డులలయరప బడవలసియున్నది. తిన్నెల్లికేంకాండ్లమొదలైన గ్రామములకు వచ్చుచు చాల కలిగినది. ఏకొన్నమొదలయిన గ్రామము భండవూ నేడులేదు. (అ. వె.)

“యంగిరి, మిరికన్నె నక్షత్రముల కలహవదిలి” అని ముద్దాయి చెప్పెను. ఏదిగమైన వాక్యమునకు నిచ్చుటకును ముద్దాయి అంగీకరింపలేదు. ముద్దాయి మ్రోగొద్దు నెనన్నుల విచారించుటకును ముగిస్తేదు ఏమౌటాననెను, (ఆ, ౧౭)

బ్రిటిషు గయానా ప్రతినిధివర్గము

నవంబరు 14 వేదిన తన ఆనందములూ పుట్టిన అన్న
 వచ్చున అందక వివరములు అందు గ్లోబు ఇన్స్పెక్షన్ అండ్
 జూలై 14 నేల దూరములవరకు నేలవల్లవ వలంబి కొంత
 తిరులవైదిన నింజాలోనుండి కరారి వచ్చునా (ప్ర)
 యిండు దివారుగారు అక్కడ పోయి, దేవునిని
 దక్షిణమున

జనవరి 22వ తేది
మంగళవారము

జనాభా

1921 సంవత్సరపు జనాభానివేదికపు మొదటి సంపుటము, మూడు జేరినది. దీనిని తయారు చేసిన మార్చి నెల గారి తైలిగాని, యభిప్రాయములు గాని, ఎక్కడ చాకర్ల వంతములుగ గనుపించవు. సివిలు సర్వేయి యాద్యోగుల మామూలు అభిప్రాయములనే వీరు వ్యక్తపరచిరి. ప్రజల ఆచార వ్యవహారములపై గాని, వారి సాంప్రదాయములపై గాని వీరికి అంతగ సానుభూతి గనుపించదు. ప్రజల ఆర్థిక పరిస్థితులకు పరిస్థితులగుట్టి వివరములను తెలుపవలయునని, ఇదియే ప్రభుత్వమువారు వీరిని కోరిరి. కాని వీరికిది సాధ్యపడవలదు దోచదు. ప్రత్యేక నిపుణులు జేయవలసినవిని జనాభా కృషివారు జేయుట కష్టపాద్యమని, మార్చి నెల గారు చెలికిరి. అందుచే ఆర్థిక సిద్ధిగూర్చి సంపూర్ణ వివరముల చెలిసికొన గోరువారికి, జనాభా పోర్టువలన విశేష లాభ ముండదు. అసహాయాద్యములు మూలమున ప్రజలు తమకు తగిన సహాయముజేయలేదని, మార్చి నెల గారు చెలుపుచున్నారు. వారు ప్రత్యక్ష ప్రాతిపదికలను జూపకబోయినను, ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుటకు విముఖత జూపిరిని, చెలుపబడినది. అందుచే ప్రజలలో వెనుకటి యుక్తావస్థా మీ మాటలు గనుపించలేదు. వేతనము గైకొనిన ఎన్యూ మరేటరులను ఎక్కుడుగ నియమింపవలసినవచ్చెను. కొన్నిచోటుల భావమును రెండింటిని విస్తరింప జేయవలసినవచ్చెను. కొన్నిచోటుల మొదటి గణితి తోనే స్పృహతో, అభిరుచితోని మానుకొనవలసి వచ్చెను.

1921 సంవత్సరపు జనాభానివేదిక ప్రకారము హిందూ దేశపు జనసంఖ్య 318,942,480. బ్రిటిషు రాష్ట్రములలో జనము 247,008,293 మందియు స్వదేశ సంస్థానములలో 71,939,187 మందియు గలరు. పట్టణములలో 32,475,276 మందియు పల్లెలలో 286,467,204 మందియు జరులుగలరు. భారతదేశము 1805,22 చదరపుమైళ్లు వైశాల్యము గలిగియున్నది. ఇందులో 1,094,300 చదరపుమైళ్లు లేక 100కి 61 వంతున బ్రిటిషు ఇండియాలో గలవు. 711,082 చదరపుమైళ్లు లేక 100 కి 39 వంతున స్వదేశ సంస్థానములలో గలవు. జనసంఖ్య 100 కి 77 వంతున బ్రిటిషు ఇండియా యందును 100 కి 23 వంతున స్వదేశ సంస్థానములందును గను పించును. పూర్వపు జనాభాకును ఇప్పటి జనాభా కును మధ్య హిందూ దేశ జనసంఖ్య 100 కి 1వంతున మాత్రము వృద్ధిగాంచెను. 1872 సంవత్సరము నుండియు నగలున 100 కి 5 వంతున వృద్ధి గనుపించుచున్నది. ఈ మూడు అట్టి యభివృద్ధి గనుపించును. వెనుకటి జనాభా ప్రకారము 315,156,596 మంది జరులుండిరి. ఇప్పటి జనాభా ప్రకారము 318,942,480 మంది గలరు. సంఖ్యాభివృద్ధి తక్కువయగుటకు, జనాభా గణిత యధార్థముగ నుండుట యొక కారణమని మార్చి నెల గారు హిందూ దేశపు చున్నారని, ఈ యూహ విశ్వస

నీయుముగ దోచదు. ఇందుకు వేరు కారణములుండి తీరవలయును.

ఆర్థిక దుస్థితివలన, ప్రజలు పరదేశముల కేగు చుండుటయు, యుద్ధసంఘటన మొకటియు, అంటు వ్యాధులు తీవ్రముగ వ్యాపించి మరణముల సంఖ్య ను వృద్ధిచేయుటయు ఇందుకు ముఖ్య కారణములై యుండును. ఇట్టి కారణములు గలవని మార్చి నెల గారు రంగీకరించెదరు. ఇక పునెంజా జ్వరము 1918 సంవత్సరమునుండియు తీవ్రముగ వ్యాపించుచు ప్రజలను పరిమార్చుచున్నది. దీనిమూలమున బాధితులయిన వారు ప్రజలలో నైదింటి రెండు వంతులు గతరని పరిగణింపబడెను. 1918, 1919 సంవత్సరములలో జననముల సంఖ్య మరణముల సంఖ్యకన్న తగ్గిపో యెను. మద్రాసు రాజధానియందు 42,794,155 మంది ప్రజలుగలరని లెక్కింపబడెను. ఇక్కడ 1911 సంవత్సరపు జనాభాకన్న 100 కి 2 వంతున వృద్ధి గనుపించెను. మద్రాసు రాజధానిలో నెక్కుడు మంది ప్రజలు గల ప్రదేశములలో జనసంఖ్య హెచ్చయియుండగ, పలుచగనున్న ప్రదేశములలో జనసంఖ్య మరింత పలుచబడెను. మద్రాసు రాజధానిలో కఱవులును, ఇక పునెంజా జ్వరమును ప్రజల పురోభివృద్ధి కడ్డులుగ జేసెను. 1918 సంవత్సరమున నీరాజధానిలో 6 లక్షలమంది మరణము నకు ఇక పునెంజా కారణమయ్యెను. ఏజెన్సీలో దీని వలనగలిగిన మరణముల సంఖ్య విస్తారముగ నుండెను. ఇక్కను జిల్లాలలో మరణము లత్యధికముగ నుండెను. పదునారు జిల్లాలలో జ్వరమువలన గలిగిన మరణములు నూటికి నూరుకన్న మించిపోయెను. ఒక్క బల్లారి జిల్లాలో 55 వేలమంది చనిపోయిరి. జననముల సంఖ్య దగ్గియుండుటలో ఆశ్చర్యములేదు.

ఇతియగాక, ప్రజల నేకులు పరదేశములకు బోయిరి. మద్రాసు రాజధాని 1,500,000 మంది నీరీతిని గోల్పోయెను. బర్మా, అస్సాము, సింహళ ద్వీపము, మలే సంస్థానములకు ప్రజలు విశేషముగ వెడలిపోయిరి. హైదరాబాదు సంస్థానమందు ప్రజల సంఖ్య 100 కి 7 వంతున దగ్గిపోయెను. ప్లేగు, ఇన్ ఫ్లూయెంజా మొదలగు నంటువ్యాధుల ప్రాబల్యమును, ప్రజలు వెలుపలకు వెడలి పోవుటయు, ఇందుకు ముఖ్య కారణములు. హైదరాబాదు నగరము, మూడుమార్లు ప్లేగుచే బాధింపబడెను. దీని యందు 100 కి 19 వంతున జనసంఖ్య తగ్గిపోయెను. హిందూ దేశమునందలి గృహముల సంఖ్యయందు గాని, అందలి నివాసుల సంఖ్యయందుగాని, మార్పు అంతగ గనుపించదు. జీవిత పరిమాణముగూర్చి మార్చి నెల గారు చెలిపిన యభిప్రాయములు, నిజ పరిజ్ఞానము జూపవు. ఆర్థిక సిద్ధికిని ఆరోగ్యమునకును సంబంధము లేదని వీరు తలపవచ్చుచుగాని, తిన్నగ పరిశీలించువారి కీసంబంధము నిజమని గోచరించును. ఆర్థిక దుస్థితి లేనిచో, వ్యాధుల నెదిరించెడి శక్తి ప్రజల కిలవడుట సహజము. జీవిత పరిమాణమును, భోగపరాయణత్వముబట్టి లెక్కించుటకన్న నెక్కుడు పారాభాటుండబోదు. అవసరములను విడనాడి భోగములను చేకట్టుట, ఎంత యనర్థదాయకమో ప్రస్తుత పరిస్థితులు తెలుపకనే తెలుపుచున్నవి.

హిందూ దేశమునందు ఇప్పటివరకును, గ్రామములందే ప్రజల లెక్కడుగ నివసించుచున్నారు. పట్టణములలోని సంఖ్య లెక్కుము. గ్రామములకుండెడి పూర్వ ప్రాముఖ్యము తగ్గినను, అయ్యది పూర్తిగ దొలగిపోలేదని జనాభా రిపోర్టు చెలుపుచున్నది. పట్టణముల సంఖ్య మొత్తముమీద 2313 అనియు, అందలి ప్రజలు 32,418,776 అనియు ముడింపబడెను. ఈ పట్టణములలో కొన్నిటిని పల్లె

టూల్లనిమీ కేర్పొనవచ్చును. హిందూ దేశము నందు పట్టణ జనసంఖ్య 100 కి 23 మాత్రమే గను పించుచుండ, ఇంగ్లండులో 100 కి 79 గనుపించుచున్నది. ఇంగ్లండులో గ్రామములు బాత్తుగ విడచి పెట్టబడుటచేతనే, లాయడుబార్ని ప్రభుత్వము మరల గ్రామములకు మరలుదని హెచ్చరింపవలసి వచ్చెను. హిందూ దేశమునగూడ అట్టి దుస్థితి ప్రబలకముందే, గ్రామాధ్యక్షము గమించి, గ్రామములను తొంటి స్థితిలోనికి దెచ్చుట ముఖ్యవసరము. మద్రాసు రాజధానిలో 5,304,806 మంది మాత్రమే పట్టణములలో గలరు. 100 కి 12 మంది పట్టణములలో గలరని తెలుపుచున్నది. పట్టణములను వృద్ధిజేసి, హిందూ దేశపు పురోభివృద్ధిని పెంపొందించుట దుస్సరము. జీవకళ గ్రామములందు గనుపించిన గాని, సర్వరా భివృద్ధి గలుగజాలదు. ప్రస్తుతము పట్టణములందు గనుపించెడి తరుగుబెరుగులు నిజాభివృద్ధి జూపుటకు మారుగ, కృత్రిమాభివృద్ధిని మాత్రమే జూపుచున్నవి.

బొంబాయి రాజధానిలో పల్లెలను విడచి ప్రజలు పట్టణములలోకి విశేషముగ బోవుచున్నారని మొరలిచుచున్నారు. అక్కడ నయినను, పరిస్థితు లొకను చెడిపోలేదు. గృహపరిశ్రమలు పల్లెటూళ్ల యందభివృద్ధి జెందుకొలదియు, పరిస్థితులు మాళ్ళు జెండక మూపు మద్రాసు రాజధానియందు పట్టణములు పల్లెటూళ్ల నుండియే బెరిగివి. ఆంధ్రుల కన్న తమిళులు పట్టణములలో నెక్కుడుగ నివసించెద రని తెలుపబడినది. ఆంధ్రు లికముందుగూడ స్వ గ్రామములను విడనాడక వానినే చక్కబఱచుటకు ప్రయత్నించి కృత్రిమత్వములగు భావ్యము. ఆంధ్ర దేశమునందు పెద్ద పట్టణము లేవులేదని విచారించ నక్కంలేదు. స్వల్ప సంఖ్యాకులగు సంఘములవారు పట్టణములలోనికి జొచ్చి, అభివృద్ధి గంచుచున్నటుల పోర్టు చెలుపుచున్నది. పార్సీలు జయునలు, అంగ్లో హైందవులు, మొదలగు వారికి కు నిదర్శనము. కాని క్రైస్తవు లనేకులు గ్రామములందే నివసించుచున్నారు. పెద్ద పట్టణములకు గ్రామ జనులు కుటుంబములను వదలి జీవనాగమై బంటరిగ బోవుచుందురు అందుచే కలకత్తా మొదలగు పట్టణములలో పురోభివృద్ధి సంఖ్య హెచ్చుటయు, స్త్రీల సంఖ్య లెగి యుండుటయు గనుపించును. దీని మూలమున, చెడుగుల నేకములు వ్యాపించుచున్నవని తెలియుచున్నది. నగర జీవనము సామ్యతాయకమగుటకు మారుగ విషతుల్యమగు చున్నది నైతికాభ్యుదయమునకు ప్రతిబంధకమగు చున్నది.

పెద్దనగరములు మరణదేవతకు నిలయములగు చున్నవి. మద్రాసు పట్టణమున కడిచిన పది సంవత్సరములలో మరణముల సంఖ్య జననముల సంఖ్య కన్న 100 కి 11 వంతున హెచ్చెను. మెరయనది యెల్ల మేల్పి బ గరుగాదని గ్రహింపవలెను. హిందూ దేశమునకు గ్రామము బునాదిగ నుండుటకు వీలులేదని మార్చి నెల గారు చెలుపుచున్నారు గాని, వీరికి గ్రామ జీవితానుభవము లేదని జెప్పవచ్చును. గ్రామములకు ప్రత్యేక సాంప్రదాయములును, ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమును, ప్రత్యేక జీవితమును కలవనుటకు సందియములేదు. గ్రామమునిన, త్రాడు బొంగరము లేని ఆవరణమని మార్చి నెల గారు దలచుట తప్పునుటకు సందియములేదు. మరణములను గూర్చి వివరించుటలో వీరు అవసర విభాగముల గాల్పించిరి. హిందువుల సంఖ్యను ఏ తీరుననయినను తగ్గించుట కిదివరకు ప్రయత్నములు జరుగుచుండెను. మోటుబాతులకు ప్రత్యేకమతము గలదని భావించి

హిందువులనుండి వీరి, మార్చి నగారు వేరు చేసిరి. తక్కువజాతి హిందువుల మతమునుండి, కొండ జాతుల మతమును వేరు చేయుటకు సాధ్యపడదని వీరింగీకరించుచునేయున్నారు. అటులగుచో ఇట్టి విభాగమున కే యాధారముగలదో తెలియదు. కొండజాతివారైన దాదాపు కోటిమందిగలరు. వీరు హిందువులగారనుట, అజ్ఞానము దప్ప వేరు గాదు.

హిందూమతమున సాంఘికమత వ్యవహారములు కలసి మెలసియున్నవి. రెంటిని విభజించుట దుస్సరము. జైన, బౌద్ధ, సిక్కు మతములు గూడ హిందూ మతమునకు దూరములుగావు. హిందూ మత విశాలత్వము జట్టి దానియందు సామాన్య శిష్యులయు లేదని మార్చి నగారివలె అలచుట పొరబాటు. హిందూ మతమునకు ప్రత్యేకత లేకబోలేదు. కర్మసిద్ధాంతమును, పునరన్మయమును సమ్యక్మును హిందూమతమునకు ప్రత్యేక లక్షణములుగ గన్పట్టక మానవు. హిందువులసంఖ్య రానురాను దగ్గుదండలు శోచనీయము. ఇందుకు పీఠాని నిన్ను జాతుల నిరంతరమతములవారు అమలోకి యేర్పగ కలుపుకొనుటయే ముఖ్యకారణము. దీని నాటకీకరించి, నిన్ను జాతులను ఉన్నత హిందువులుగా మార్చుట ముఖ్యవసరము. ఇందుకు అస్పృశ్యత దోలగుట ముఖ్యము. హిందూదేశమున శిష్య మరణముల సంఖ్య వృద్ధిజెందుచున్నటుల గనుపించును. అత్యల్ప వివాహములును, అరోగ్యవిఫల కట్ల జూపెడి ఉపేయము, ఇందుకు కారణముగ చున్నవి. పట్టణములలోని కార్మికుల దుస్థితి ఇందుకు ఉద్దాహరణ. ప్యాక్టరీల పరిస్థితు లగర్భదాయకములుగ నున్నవి. రానురాను బాల్య వివాహములు కొంతవరకు వెనుక బట్టుచున్నవి విశేషాభివృద్ధి గనపించుటలేదు. బాల విలంతువుల సంఖ్యయందు తగ్గుదల గలుగలేదు.

దేశభాషలను వ్రాయుచు చదువను నేర్చినవారి సంఖ్య 2 కోట్లుమాత్రము గలదు. ఇట్టిస్థితి చాలా దుర్మహాకంఠమని వేరుగ జెప్ప నక్కరలేదు. ఇక ఇంగ్లీషువ్రాయుచు చదువను నేర్చినవారి సంఖ్య 20 లక్షలుమాత్రము గలదు. ఇంగ్లీషువిద్య ప్రజాసామాన్యమున వ్యాపించుట అసలే దుస్సరమని తేటపడుచున్నది. ప్రజలకు వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగ నున్నటుల స్పష్టము. హిందూదేశము పారిశ్రామిక దేశమగుటకు సాధ్యపడదు. ఆంధ్రుల సంఖ్య దాదాపు 24,000,000 లని మదింపబడెను. చెన్నరాజధానిలో 16,000,000 మంది గలరనియు, హైదరాబాదులో 6,000,000 మంది గలరనియు ఇతరరాష్ట్రములలో మిగిలినవారు గలరనియు ప్రచురింపబడినది. ఆంధ్రులసంఖ్య ఏమాత్రము విస్తరింపలేదు. జనాభా నిరీక్షణమును గమనింపబడిన యంశము లింకను గలవు గాని, అన్నిటిని వివరించుట కీట కావుచాలదు.

లేబరుపక్ష విజయము

కామన్సునభలో లేబరుపక్ష సభ్యులగు క్లిన్సు గారు ప్రతిపాదించిన విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానము నెగ్గెను. కన్సర్వేటివ్ ప్రభుత్వ మోడిపోయెను. లేబరుపక్షము వారు కరిపాలనాబాధ్యత వహించుట ఇంగ్లండుకు క్రొత్త. వీరికి విజయము గలుగు గాక యని ఎల్లరుడ కోరెనరు. కాని, లేబరుపక్షము లోద్దాడుపై వీరియునికి యాధార కడియందుటచే, వీరు తమ యుద్దేశములనన్నిటిని నెఱవేర్చుకొనుట దుర్లభము. ఆకారణముచేతనే, ఇతరదేశముల సాంఘికవాదులు లేబరుపక్షపు ఆ

గమనముగూర్చి అంతగ ఆశపడుటలేదు. ఆరంభము నందేవీరినితీవ్రమస్యమిక్కిలొనినది. ఇంగ్లండునందు రైల్వేవనివారలు సమ్యక్జీరి. వీరిని సమాధాన పరుచు భారము, లేబరుపక్షముపై బడినది. హిందూపత్రికా ప్రతినిధిలో రామ్మో మాక్స్ నాల్డుగారు దెలిపిన సంగతులజూచిన, భారతీయులుత్సాహము జూరగలరు. వీరి యభిప్రాయములు ప్రస్తుత పాలకుల అభిప్రాయములకన్న ముందుకు బోవుటలేదు. ఏమిటులున్నను భారతీయులు స్వతంత్ర నాధార పడి తమ ధర్మమును జుకులేక నెఱవేర్చుట యుక్తము. పరులపై నాధారపడి లాభములేదు. భారతీయుల దృఢసంకల్పమును ఏపక్షమువారును బోనాడిజాలరు. ఇంగ్లండులో మార్పుల సంగతి పాటింపక, ఎవరివిధిని వారు నెఱవేర్చి కృత కృత్య లగుదురని భావించెము.

కాన్స్టిగారి హెచ్చరిక

మధ్యరాష్ట్ర స్వరాజ్యకక్షమువారు పొందిన విజయము, శ్రీనివాసశాస్త్రిగారికిగూడ చురుకు పుట్టించినది. స్వరాజ్యకక్షమువారుజూపిన నేర్పునకు శాస్త్రిగారు సంతసించెదరు. మంత్రులను పదభ్రష్టుల గావించిన పిమ్మట, పరిపాలనాభారమును స్వరాజ్యకక్షమువారు వహించవలెనని వీరు హెచ్చరించుచున్నారు. ప్రభుత్వమునకు సహాయము చేయుట ఈ కక్షమువారి యుద్దేశము గానపుడు, వీరేల ద్వంద్వ ప్రభుత్వమును నడుపవలయునో తెలియకున్నది. అధికారవర్గమును నిరోధించుటయే వీరు ముఖ్యతయనుని ఎల్లరకును దెలిసిన విషయమే. శాసనసభ బోయిన, మరల నిరంకుశత్వ మేర్పడు నేమోనని శాస్త్రిగారు భయపడుచున్నారు. ఇప్పుడు మూగ్రము నిరంకుశత్వము లేకున్నదా? దీనికన్న శాసనసభల నాటకము లేకుండుటయే మేలు. శాస్త్రిగారును, వారి పక్షమువారును ఇంతవరకు అధికార వర్గపు చర్యలపట్ల ఏ మాత్రము కదలిక జూపక, ఇకపూ స్వరాజ్యకక్ష సంచలనము నాడేరెంచుట, అనుచితము. మితవాదులు, అధికార నిరంకుశత్వమునకు మొదటినుండియు లోడ్డుదుట చేతనే ప్రస్తుత దుస్థితి వాటిల్లినది. ప్రత్యక్ష చర్యవలన అరాజక మేర్పడునని శాస్త్రిగారు భయపెట్టుచున్నారు. వీరికింకను కలనలో వెడ్డెపుడ్డుగారిపై నాశగలదు. శాస్త్రిగారి సహకార ప్రయత్నములన్నియు భగ్నమయినవి. ఇక నయినను వీరు సహాయ నిరాకరిణపక్షము వారికి అవకాశమియ్యగూడదా? శాసన సభలను భగ్నము చేయగూడదని వీరునుచున్నారు. ఇంకను భైతీకకర్ణతుల నవలంబించిన లాభ ముండునా? మితవాదులు దూరదృష్టివాదీ, సత్యమును గ్రహించుట మేలు.

మహమ్మదాలీగారి సమాధానము

గాంధీమహాత్ముని సందేశము గూర్చి మహమ్మదాలీగారు డిల్లీ కాంగ్రెసులో ప్రసంగవశమున ముచ్చటించిరి. గాంధీమహాత్ముడు ప్రత్యేక సందేశమును కాంగ్రెసుకు పంపినటుల, ఎవరును భావించలేదు. వారికలుకు లట్టి యర్థ మొసగలేదు. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి విషయమై గాంధీమహాత్మునిలో అవసరముగ ప్రస్తావించిరి. స్పష్టము కాంగ్రెసు ముందర, దేశవాసు గాంధీగారు తమ తండ్రితో ముచ్చటించుటలో శాసనసభల ప్రశ్న గూర్చి మాటాడిరలు. గాంధీగారు త్రివిధబహిష్కారముగూర్చి పట్టుదల జూపినియు, నూతనపరిస్థితుల ననుసరించి కాంగ్రెస్ కమిషన్లో మార్పు జరుగుట యవధిమని దోచి మహమ్మదాలీగారు రలుల జేయవచ్చునని తమతో జెప్పినటులను దేశదాసుగారు మహమ్మదాలీగారి కరుకపరచిరి. మహాత్ము డిటుల జెలిపి యుండుట సహజమే. జయిలులో నున్నపుడు, మహాత్ము డిరులను శాసనసభలోని ఎల్లరకు దెలిసిన విషయమే. మహమ్మదాలీగారి సంగతిని విషయ నిర్ణయసభలో దెలిపియుండిరి. మహాత్ము డిటుల జెలుకుట, ప్రత్యేక సందేశము గానరదు. తాను అస్వతంత్రుడుగనుండ ఇతరుల చర్యలను తాను నిర్బంధింపనని మహాత్ముడు ప్రసంగవశమున బలుకుట న్యాయమే. ఈవిధగ్భమున మహమ్మదాలీగారి సత్యవాదీ రని చెబుపుట సాహసము దప్ప వేరు గాదు.

దాలీగారి కరుకపరచిరి. మహాత్ము డిటుల జెలిపి యుండుట సహజమే. జయిలులో నున్నపుడు, మహాత్ము డిరులను శాసనసభలోని ఎల్లరకు దెలిసిన విషయమే. మహమ్మదాలీగారి సంగతిని విషయ నిర్ణయసభలో దెలిపియుండిరి. మహాత్ము డిటుల జెలుకుట, ప్రత్యేక సందేశము గానరదు. తాను అస్వతంత్రుడుగనుండ ఇతరుల చర్యలను తాను నిర్బంధింపనని మహాత్ముడు ప్రసంగవశమున బలుకుట న్యాయమే. ఈవిధగ్భమున మహమ్మదాలీగారి సత్యవాదీ రని చెబుపుట సాహసము దప్ప వేరు గాదు.

సా ని క వార్తలు

మదరాసు హైకోర్టు:— శేకు న్యాయమూర్తి సర్. నిమారన్యూకాశ్రీ గారు హైకోర్టుకు రాతిరి.

గుచ్చినాటి కసంఘము, మైసూరు:— నైశాఘమకావ్య బ్రాహ్మయందు మారినము గా కట్టబడిన పాలను తయే టునందు నుభద్రావరణము వను కాటకమున కన్నదభావము నేటిరాతి 9-30 గంటలకు ప్రదర్శించురు.

అడివిమృగములను చంపినవారికి బహుమతులు:— శ్రీకాన్త కసంఘమువారి సలహా ననుసరించి అడవి మృగములలో పెద్దపులి చిరుతపులి చంపువారికి నూత్రమే బహుమతుల నిచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించుకొనిరి. ఇతర అడవి మృగములను చంపువారికి బహుమతులనియ్యకర్త రద్దుకే అనుబంధ ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

చెన్నపురి ఆరోగ్యము:— జనవరి 19 క తేదీతో ఆరిమయ్యవారమున సామాజిక న్యాయానికి 51.5 చొప్పున మరణసంఖ్య గలదు. అంతకుముందు వారము 49.2 చొప్పునను. ఇతరులకు కలరావచ్చి ఒకడు మృతిచొందిన, 16 గంట సాఫ్టకము గలగెను. అందుకే బాగయ్యెను. ఇకపూనువారిల్లను 44 మంది చనిపోయిరి. క్రిందటి సంవత్సరము యీవారమున 40.4 చొప్పునను.

కర్ణాటకము:— వడల ము విశువుగాడు నిన్నరాత్రి కలకత్తాలోయిరి.

దోర్నకల విశువుగాడు నిన్నరాత్రి బెజవాడ పోయిరి. పానుగల బాబుగారు నిన్నరాత్రి కడపకెల్లిరి.

గా. 55. అర్ధం హెచ్. ప్రభుగారు గా. అల్లూరాయి, క్యాపటానుగారు, బొంబాయికి, డి.ఎ.డి. ఆర్చిస్సును, వెల్పురికాతేరి (సిస్టిపాలెగాడు బెంగళూరుకు నిన్నరాత్రి విడరాను పోయిరి.

మాంబళ స్క్రీము:— మదరాసు పార్లమెంటు పక్షమున నిన్న సాయంత్రము 6-30 గంటలకు చిత్రాద్రిపేటలోని కలకల బిల్లుకెట్టి పాఠశాలలోని ఒక సభ జరిగెను. మదరాసు కార్పొరేషను నిర్వయించుకొనిన మాంబళం స్క్రీమును ఆక్షేపించుటకై ఈసభ యుద్దేహించెను. ఎన్. సత్యనూర్తి గారు ఎం. ఎల్. సి. గారు అగ్రాసభాధిపత్యము వహించిరి. సభకు అనేకులు విచ్చేరిరి. కే. న్యాయరావుగారు మాంబళం స్క్రీమును వెంటనే కార్పొరేషను వదలకొనవలె నను తీర్మానము నువహించుచు కార్పొరేషనువారు మాంబళం స్క్రీమును ప్రతేక కట్టినందులకు ఆక్షేపించిరి. కార్పొరేషను సభ్యుల కారిని తెలియజెన్నను వెనుకటి యభ్యుత్తుకు ఈ తీర్మానమును ప్రతేకపెట్టి అంగీకరింప జేసిరి. సభమునందు నివాసములకై కాలరీకంతి ఫలముందేగా, అర్థమును చక్కగ వినియోగించుకొనక, అందెడి నివాసములను జూకుజేయక, కరదము వకు వెనుకటి ప్రతేక జూకుసాహించుటకు రూ 25 లక్షలపాఖ్యు వెట్టుకు దండుగగ నుండెను కావునాడు చెప్పిరి. ఆము కలయ నునాడ చావును కార్పొరేషను తీర్మానము అనుతిరి మొదని చెప్పిరి. పి. జి. కృష్ణబాబుగారు తీర్మానము జూహించిరి. తీర్మానము ఏగ్గిరియగ నంగీకరింపబడెను. అభ్యుత్తులు సత్యమూర్తిగారు ఈ తీర్మానమును కార్పొరేషను అభ్యుత్తులకిని సభ్యులకును బంపబడినట్లును సభయందు నిర్వయించబడెను. అంతటితో సభ ముగిసెను.

కార్మిక పక్షమువారి ఆఖండ విజయము

విశ్వాన రాహిత్య తీర్మానము నెట్లట

ప్రస్తుత ప్రభుత్వ మోడిపోవుట

కార్మిక పక్షమువారు ప్రవేశపెట్టిన విశ్వాన రాహిత్య తీర్మానమును నూర్చి 828 గురు అను కూలముగను 256 ప్రతికూలముగను తమ యభిప్రాయమును పార్లమెంటు సభ్యులు తెలియజేయుటచే ప్రభుత్వము ఓడిపోయినది.

తుదిరంగము

కార్మిక ప్రభుత్వము ఇండియా క్రొత్తమంత్రి

ప్రధానామాత్యుడే విజేశాంగ వ్యవహారములను జూచును

లండన్, జనవరి 21:— ఉదయ 12/15. మైక్లెస్ట్రీ హాల్ లోని ఇట్లు తెలుపుచున్నాము. మొదటి కార్మిక ప్రభుత్వమునందు వార్తా ప్రభుత్వ లాల్ పాస్చిలగును ప్రభుత్వలభ్యతా నామకముగను ఉంచునని స్పష్టముగా తెలియచున్నది.

సర్ సిడ్నీ ఆలివరు గారు

ఇండియా కౌన్సిల్ నుండి వచ్చున. ఆలివరు గారు కార్మిక ప్రభుత్వముతో జేసినందున అత్యంత సంతోషమును తెలుపుచున్నాము. మొదటి కార్మిక ప్రభుత్వమునందు వార్తా ప్రభుత్వ లాల్ పాస్చిలగును ప్రభుత్వలభ్యతా నామకముగను ఉంచునని స్పష్టముగా తెలియచున్నది.

రాంజీ మన్దానా గారు ఏ తేదీన ప్రధానామాత్యులగు పార్లమెంటును సమావేశము చేయునో తెలియదుగాని ఫిబ్రవరి 11 తేదీన సమావేశము జేయవచ్చు ననుచున్నాము.

బెల్గియం సాంఘిక మేముల భయము

లండన్, జనవరి 20:— రాత్రి 9/10.

ఇంగ్లాండులో కార్మిక ప్రభుత్వమునకుని బెల్గియం సాంఘికవాదులు భయపడుచున్నాని బ్రుక్లిన్ నుండి వచ్చు ప్రతిపక్షిని తెలుపుచున్నాము. ఆంగ్లేయ సాంఘికవాదుల రాజకీయ సిద్ధాంతములను వారి సమర్థన విశ్వాసము గలదు. కాని బెల్గియం వాదులకు సమావేశము నిలబెట్టుకొను నిమిత్తము ఆంగ్లేయ సాంఘికవాదులు చాలవరకు తమ కార్యక్రమమును వదలుకొనెదలమోమని భయపడుచున్నాము. ప్రభుత్వమును వరకును కొనుట కీ సమయమును గైకొనుట నుండి గాఢ బెల్గియం సాంఘిక వాదులు ఆశ్చర్యమును బహుళముగా వ్యక్తముచేయుచున్నాము. బెల్గియం కార్మిక ప్రభుత్వము పాలనము నందు సెగ లేక కేవల మనోభిప్రాయ లైసెన్స్ ఇతరతేజములందు సాంఘిక వ్యవస్థలకు భంగము గల్గినదియై, అత్యుచిత సామర్యము ఆటంకములు వచ్చుచున్నది వీరి భయపడుచున్నాము. ముఖ్యముగా బెల్గియంలో 1925 లో ఎన్నికలు జరుగనుండుటచే మరల భయపడుచున్నాము.

రానున్న మంత్రివర్గము

రాంజీ మన్దానా గారు ప్రధానామాత్య పదవికి కొడు విజేశాంగ వ్యవహారములను జూచుచున్నారు.

వీరివ్ స్పీడర్ గారు ఎక్స్ ప్లెయిట్ కాన్సిలరు.

వార్తా ప్రభుత్వము—పార్లమెంటు. జే. ఆర్. క్లయిన్స్ లార్డు పిన్సీలు కామన్స్ లో ఉపనాయకుడు.

సిడ్నీ కెవ్:—కార్మిక మంత్రి; ప్రతిక్ పాస్టింగ్స్ జే. సి. అటార్ని జనరలు.

మార్గరటు బ్రాండ్ ఫెల్లు గారు సహాయ కార్యదర్శిగా నియమించబడుననియు ఇతరతేజ ప్రతినిధులు సహాయ కార్యదర్శిగా నున్న స్త్రీలలో ఈమె ప్రథమ గలను చున్నాము.

అగ్స్టో అమెరికన్ సాతాయిని గొప్ప ప్రతిపక్షిని తెలుపుచున్నాము. జే. ఆర్. క్లయిన్స్ లార్డు పిన్సీలు కామన్స్ లో ఉపనాయకుడు.

అమెరికన్లు ఉత్తరప్రభుత్వ తీర్మానములకు పోవుటకు కారణము అర్థమగు ప్రదేశములనున్న భయము అగ్రమందు కొనుట కనుచున్నాము.

కార్మిక ప్రభుత్వము రానున్నచో

భారతీయుల ఆశలు

మన్దానా గారు యభిప్రాయము

అత్యంత భారత జాతి కృతజ్ఞతలను నూర్చి చాల ఆశలతో జూచుచున్నారు. మనము ప్రభుత్వము గాన వలెన్న రాజకీయ విధానములకు సక్రమ పద్ధతుల ననుసరించి ననే అమృత జీవనమును నానమ్ముకము. నా రాజకీయ జీవిత కాల ముండుటకు ఆజీ యభిప్రాయముతో నున్నాడను. మనంతటి వాడితో అన్ని విధముల విప్లవోద్యమములు జరిగినవి. వాటిని జేసిన మూలకారము. విజయములందు టులే నిర్మించినది. చాల కాలమునుండి ఆచారముగ వచ్చుచున్న విధానములను వదిలివేసిరి. కాని చాలకీర్తికాధము జూపి యున్నాడను. కలంజేసి తుదకు మనము ఆదిలో పనికొరచిన వదలిబెట్టిన సిద్ధాంతములనే అవలంబించవలసి వచ్చుచున్నది.

సక్రమ పద్ధతులను విడనాడి విప్లవ పద్ధతి లో విడి భారత జాతి కృతజ్ఞతలను నూర్చి చాల ఆశలతో జూచుచున్నారు. మనము ప్రభుత్వమును స్థాపించు జీవనమునాని కనుబలను నువ్వెగించెదమని భయపెట్టిన ఇంగ్లాండులో ఏపక్షము వారు ను భయపడువా రెరువలేదు. భారతీయుల తెలైన నామాటను విశ్వసించక భయపడితేని ద్వరలోనే వారికి అనుభవము జరిగి ఆకాశము నుండెను. అభయ కాస్తము వదిలిపోవును. మానుష్యాన్నికమును సహాయము గోయ భారతీయులందరును మానగరకు వచ్చి మాతో సహకారముగ పనిచేయవలెను. అంతిమగారి మాతముగ నుంకి భయపెట్టి తెనరింపని ప్రయోజనము లేదని మెచ్చరించు చున్నాడను.

బ్రిటన్ లో కొండకు ప్రతికూలభావముతో నుండుట జాడ నాకునిచారు మనుచున్నది. కాని వారి కారణములను ఫలిత ములనుభ్యుగ గ్రహించవలదు. విప్లవ పద్ధతులను అవలంబించగలరేని అత్యంత ఉభయపక్షములవారికిని అర్థమే యనియు సుప్రతి భావము సుదృఢ్యముగలవారు నూడె తమ సామర్థ్యాన్ని జూపుట మానెదలమని స్పష్టముగా చెప్పుచున్నాడను.

ఉభయత్రా మన్దానా గారు, యచ్చిప్రభుత్వముల యుండునలెను. అందుచే తేగోనది ఒక్క భారతీయులనే గాదు బ్రిటిషు ప్రజలు కూడ సమాన్యముతోడకు సక్రమ పద్ధతుల నలంబించి ప్రకృతివనం గోనుచున్నాడను. (హిందూ)

రైల్వే పనివాండ్రు తగాదా

పనివాండ్రు సమ్మెకట్టుట

లండన్, జనవరి 20:—

నూర్చి, 19 వ తేదీన బ్రేడ్ యూనియన్ సాధారణ కాంగ్రెసు సభ వారు ఆలోచించుటచే కొంత ఆశక్తిని రైల్వే యజమానులతో ఏదోవిధముగ వ్యవహారము జరిపగలముచేయుట కిచ్చుటలను మోండ్ పక్ష గారు జేసిరి. బ్రాక్ స్టోన్ నుండి సమ్మె జరుగుచో పని కట్టులేకుండ ఏర్పాటులను జేసిరి. కార్మిక ప్రభుత్వము ఏర్పడినపుడు రైల్వే సమ్మె ఏర్పడినచో ఇతర పక్షమువారికింకె తామే ఎక్కువ చెక్కుగ పరిష్కారము చేయగలమని కార్మిక ప్రభుత్వము లనుచున్నాము.

లివర్ పూల్ లో సమ్మెను నూర్చి చింతించెను. వారి ఉద్దేశ్యము సంతోష రక్షణకై గోను ప్రభుత్వము నోడించుటయే. లివర్ పూల్ విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును అమోహించెదరట.

కార్మిక ప్రభుత్వము వచ్చినదికడ ఎటులు పనిమించునో మాత్రమే యిచ్చును. అంతిమగారు వారు ప్రవేశపెట్టె బిల్లులను మాడవలెను. కాని, అత్యంత ప్రకారంజనముగ నే యుండుననుచున్నాడు.

లండన్, జనవరి 21:— జే. మన్దానా గారు ప్రాంతీయులందు లోక మోటిపు ఇంజనీరు అందము నున్నట్లని తెలుపుచున్నాము. జే. మన్దానా యూనియనుకు జేసినవాగునూడ కొంతమంది వీరితో జేరుచున్నారట. వీరిద్దరును ఏకమైరి. జే. మన్దానా యూనియనుకు భయమునూడ సమ్మె వానించుటకు పరిచేయుచున్నాడు. మిథుండు స్కాటిషు రైల్వే వారు నూటికి 60 చొప్పున మామూలుగ బాడ్లను నడిపెదరునట. జే. మన్దానా యూనియనుకు రైలివరకు లోక మోటిపు చూడవలసియున్నది.

రైల్వే సమ్మెలవారికి తమ బోతలకు విరోధము జరుగుచేరట. భావన గారిని ప్రాంతీయులకు నారంభించిరి. భావన గారు రైల్వే మేనేజరులను మాడ ప్రభుత్వము వారు రాజకీయ ముగ్ధులను నున్నారనియు భావన గారు రైలి వారిని జాతినప్పటికంటె వారు తమ కృతజ్ఞతలను మాన్పుకొనిరి (బ్రాంతిగా తెలియజేసిరి).

వార్తా ప్రతికలు సానుభూతిని జూపకుండుట

బ్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ సభ వారి హితవు ప్రకారము విక రైల్వే కంపెనీ వారి ఏర్పాటులను బ్రాంతీ గారు నిరాకరించినందులకు వార్తా ప్రతిక లన్నియు అయినప్పటి సానుభూతిని వాచక నిందించుచున్నది.

రీషేల్స్, ఆర్థరాత్రి జనవరి 20:— బ్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ సభ వారు నిన్నటిదిగా సమావేశ మగుటచే కొంత ఆశ జనించినది.

రైల్వే మేనేజరులతో ఏదోవిధముగ రాజీ చేసి కొనుటకు మోండ్ రైల్వే గారు పూను కొనుట చే కొంతమంది రాజీ చేయుటకు ప్రయత్నములు జరిగినవి.

సమ్మెకట్టుకావులతో బ్రాక్ స్టోన్ నుండి ప్రజలకు ప్రభుత్వమునకు ఇచ్చుచిలేకుండ రైల్వే నడిపించు ఏర్పాటులను జేయుచున్నాము. 1919 సంవత్సరము నెప్టెంబరు నెలలో అవలంబించిన పద్ధతి నే యభివృద్ధి చేసి ఇప్పుడు వినియోగించుచున్నాము.

ఉత్సాహము

లండన్, జనవరి 20:— కామన్స్ సభ్యురాలు మార్గరటు బ్రాక్ స్టోన్ నుండి బ్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెసు సభకు అభ్యుత్తరమునొంది మా గురు రైల్వే యూనియను కర్మములతో మాట్లాడిరి.

సభ కార్యదర్శి బ్రాంతీ గారు అలస్యముగ వచ్చుటచే వ్యవహారము అనుమలముగ జరుగు నేమో యనకొనిరి.

కోజంతయు పార్లమెంటు సభలలోనే నెరపొయెను. లోక మోటిపు ఇంజనీరు రైల్వే మేనేజరుల ఏర్పాటుల కంగీకరించ లేదని కాని వ్యవహారము తుదురు నేమో యని మరల ఇంకొకసారి వారిని కలిసికొనెదరట.

భావన గారు రైలివే వ్యవహారము ప్రయత్నములు రాజీ చేయుటకు నిష్పల ముచున్నదని బ్రాంతీ గారు నుచున్నాము. భావన గారు తింతిరికడ ఆస్పత్రియను కలంజేయుచున్నదిని.

జే. మన్దానా యూనియను తాలూకు 20,000 పనివాండులు ముఖ్యముగ ననులకు రైల్వే ను నడిపుటకు పనిలోనిదిరి. వివాదములు అన్నియు తయారుచేయుచున్నవి. కొద్దుమీదుగ ఆహారమును గుర్తియిచేయించుటకు బ్రాక్ స్టోన్ నుండి ఏర్పాటు చేయుచున్నాడు. బాగ్ల పరమాదే నిలకడగ నేయున్నది. ఇదంతయు మాడ సమ్మె ఆట్రీ గలము సానునది కాదనుచున్నాము. ఇతర పక్షముల భయము నూడ మెచ్చకుండ జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము.

సమ్మె తీర్మానము

రైల్వే సమ్మె తీర్మానము కార్మిక ప్రభుత్వము వారు రక్షణము చున్నాము. జే. మన్దానా తీర్మానమును అమలులో పెట్టుటకు రైల్వే కంపెనీ వారు నిరాకరించుటచే సమ్మెను అప్రతేయముగాడ దని నిశ్చయించుకొనెరి తెలియుచున్నది.

జే. మన్దానా యూనియను రైల్వే పనివాండ్రు లోక మోటిపు ఇంజనీరుల బలపరచెదరని తెలియుచున్నది.

సమ్మె వారు సమ్మెకట్టుటకు నిశ్చయించి మని బ్రాంతీ గారు వచ్చివు గెలిచుజేసిరి.

సమ్మెకట్టుకొనిన తమ కార్మికంపెదరుని ఎకరో భయ పెట్టి వానినలేఖను బ్రాంతీ గారు చదివించెంచిరి. కాని అట్టి బెడంపులు తమరిని అప్రతేయమునెరి.

బ్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెసు సభకు సంబంధించినంత వరకు మరల వారు రైల్వే మేనేజరులతో ప్రస్తావించరయి దీనికి కాణము యూనియను వారి తీర్మానమే యనియు బ్రేడు యూనియను కాంగ్రెసు కవున్నివారు బోక్యము కలంజేసికొనక పూర్వ మెటులున్నచో ఇప్పుడు మాడ అటుల నే యున్నదనియు రైల్వే మేనేజరుల రైలివే బ్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ సభ

పి. కనక రాజు,
మేనేజరు.

మ॥ ప॥ స్వరాజ్యపక్ష విజయము

శాస్త్రిగారి భయములు

మధ్యపరగణాలలో మన స్వరాజ్యవత్తు స్నేహితులు కాననసభలో అధిక సంఖ్యాకస్థాఃములకు సంపాదించుటయందును తమకు గల కత్తెని చాలబాగుగ ప్రదర్శించుచుండుట, గవ్వరచిన చాచుకవ్యమును ప్రకటించివలసియ్యును. విను తమచర్యవలన గలిగించిన పుస్తకులకు, వారిని ఇదిగ్రాంతియ లొనివారి సహపాత్రీకులమను మాత్రమేగాక, ఈ దేశములో రాజకీయములందు పాల్గొను ప్రతివారునుగూడ అక్కర్థితా న్న హమతో గమనింతురు.

ఇక మునుచర్య ఏమి కేకాననభ అపియించబడినది. ఈ పృథ్వీ యందు తా నంపాదించిన అధిపతులు కక్తిని, కేకమున బుడయొగకరముగ వినియోగించుట ఎట్లు అను విషయమును చర్చించుకొనవలెను. వారికి చాల అరాధన నకాకము లభించెను. వారి అత్యధిక సంఖ్య ఏవో త్రోవతప్పి సంత వించినదిగాదు. ఇతర ప్రదేశములవలె, ఈ అత్యధిక సంఖ్య, సాంఘికమైందిగాదు. వీరు రాజకీయకర్తలవలె నేర్పడిన పక్షములకు సంబంధించినవారు. అందఱకును బాగుగ దెలియవలయుచున్నది అవర్తములతో ఎన్నికలందు పాల్గొనిన పక్షమువారు. వారు అధికారము నంగీకరించు నెడల, తమ అవర్తముల ననుసరించి, తమ విధానమును సాగించుకొనవలయును. ఇంతవరకును వారు తమకక్తిని చట్టబద్ధముగ నేయవలయుగించిని కొందరు తెలుపుచున్నారు. ఆ విషయము నంగీరించవలెను. కాని చట్టబద్ధపథ్యులవలె, కక్తి ననుసరించినట్లు బాధ్యతయందును. తమకక్తిను వయోగించినవారు, దానియనంతర ఫలితమును బాధ్యతను బాచి వెనుకకు తగ్గనూడదు. అధిక సంఖ్యకపక్షము, అధికారబాధ్యతను వహింప వీధియు నున్నప్పుడే, మంత్రదీక్షమును వెడలగొట్టుటయందు వారిచర్య (రిమైన్) మైవలెను. దేశము సంవికృతదేశములలోకంటె, మద్యపరగజాలయందు స్వరాజ్య పక్షమువారు చాల అనుపాలమును నీతియందున్నారు. నిరంకుశమును రాజకీయాధికారమును, ప్రజలయొకయొకని కొరకును, నిరంకుశాధికార కర్తవరాభివక్షనమునకు వినియోగించుట ఎట్లో వీరు దేశమునకు బాగుగ ప్రకటింపవలయు. అధిక సంఖ్యకపక్షములకు విశ్వాసపాత్రముగ నుండుటయినన, ప్రభుత్వనిర్వాహమును నాశన మొనర్చువిధమును గన్నరుచుటయు, ఇతర ప్రదేశములలోవలె గాక, ప్రజలయొకయొకగార్థము చట్టములను, తీర్మానములను నుపపాదించుకొండెనుండుటయు, నిరంకుశ అధికారవర్తమును నికాటంకముగ తిరిగి నీతి వాసనమున స్థాపిత మొనర్చుటయు మూత్రమేనని ఒక నాయకుడు దెలిపెను. ఇదియెంతమాత్రమును సరియగుమార్గముగాదు. ఇదియంతయు, చాలిక్తివ్యవస్థికులంగు గూడ, విశాలహృదయులతో సంస్కరణలను నిర్వహించుచు, సాధ్యమైనంతవరకు ద్వంద్వపాలనవిశేషములను లేకుండ పరిపాలించుగవర్తురుగ రాష్ట్రమున జరుగుచున్నది. ప్రభువు భారతకాననభల చావితమును (వాయు) ట తి ట సిం చి న తు రు, సర్. ప్రాంతస్థయిగానికి, నిరంకుశాధికార వారావరణమున పెరిగియు ఉదారముగ నాశయములతోన, విశాల హృదయులతోన వనిజేసినవారిలో గ్రగ్గస్తాన మొనగడగును. ఇప్పుడే అశివయోగ్యులునుండి నిడిగడి, ఇంకను ఆయుద్యముయొక్క కఠినమూర్తిలను సంపర్కమును వదిలించుకొన బాలకున్న స్వరాజ్యపక్షముగారికాత ద్వివి సాకర్తములను నొనర్చును.

కాని ఇక తదుపరి వార్య గతర్పణ చేయుటో లేదు. కాని
తనకు కలిగిన అపరాధమును గురించి, అధికారము నుండి తప్పుకుని
స్వరాజ్యపథము వారికి నుడియొక మార్గమే, ఈలోపుగా ప్రస్తుత
మంత్రముతోనే ఆతడు పరిపాలనను సాగింపగలడు. కాని కాన
శశభసమూహేతే మైనదియైతే, చురి యొక విశ్వాస రా
హిత్య తీర్మానమునొనర్చు కడప తదుపరి శంభూర్పమును నిరంకు
కాధికార వర్గపరిపాలనను సాగించుటకంటే చేదు మార్గములేదు.
1919 నది ప్రార్థనానందునట్టి కానశశభయైన నుండేదట.
“ప్రభుత్వమునకు ఇటువంటి లోబడిన వర్గదోషపరిపాలనను ఆంధ్ర

మిత్రవాదులు చూచుచు నూరుకొన లేదు

ప్రజలను సంపాదించుటన రాజకీయవాక్కులను కాపాడు
టలేను, సాక్ష్యమేమిటంటే వానిని అభివృద్ధియొనకట్టకును మా
త్రమే, మేము ప్రజలను ప్రభావ్యమనకు అంగీకరించితిమి.
జరిగినకథలందు గౌరవ ము ర్వాదము మాత్రమే గాక,
సభలందుపన్నవించుటకు గూడ మాకు వసతులు నిరాకరింపబడి
ను. సంస్కరణలను జరిగివదలుగా నొనర్చుటకు మాత్రమే మే
మికష్టముల నన్నిటిని అనుభవించితిమి. మే మందులకొనర్చినవంత
యు మాకంద్రమేదుటనే నాకనమొనర్చుచునుండ బాని యూ
రపిందగుచు! ఈ కమయనున మేమారకబాటుచు నెట్లుండ
గలము. మన మందరమును ద్రోవమున, ఈ అర్థవిని కరచును
కార్యమును సాగించుటవని, నీరాక, మధ్యకరకబాలలో మనదే
కీమసాదరులను ప్రార్థించుదము. మనవాక్యమును వారు తెనిసె
టకపోవచ్చును. కాని మనము చెప్పినవలెను.

అధినివేశాదర్శనమునకు, భారతదేశముయొక్క మార్గము
ఎట్టి అంశములను తీక, మెత్తగనుండునని నేనెంతమాత్రమును
గీకరించు అనివేసికాను. ప్రతిభూమియు, ప్రతివృద్ధియును కల
పెట్టువీలులేనివానినిగా మనము పరిగణించుటలేదు. స్వాతంత్ర్య
ర్యమొరకు అనేకకష్టములతో లోనై ప్రభుత్వము లొసర్చుచు
న్నవారు, తమ అవస్థపూర్వకమునకు ఎట్టిసాధనమును విధు
చాలకు. కాని, ఎదుటివానిని తప్పుతోకలొ పెట్టుటయే రాజకీ
యములందు అనుకూలమగు నుద్దేశద్ధతి. అధికారవర్తనము వారు
తమ నిరంతరకాధికారము నుపయోగించుటకు గడంగునదల ఈ
పోరాటమును జూచుచుండు నెప్పుడుపాతమునిగల ప్రేక్షకుడు,
కాండేముతోడే అన్యాయముగ ప్రవర్తించుచుండెనని జెప్పుకట్లు
మనము మనపూర్వనిర్వహింపవలెను. స్వరాజ్యవత్తును ప్రస్తుతింప
వ్వటల సాగించునెవల, న్యాయాన్యాయ విచారణ జరుగునను
అనుమతయ్యునదల, ప్రాతనిరంతుకాధికారపరి
పాలనాపద్ధతులకు దిగిందులకు నర్. ప్రాంతస్థైర్యాగ నెవ్వరును
నిందింపవాలరు.

ప్రస్తుత భారతదేశ రాజకీయములందు, ఏదీయూ నిరర్థకముగా నిలచియుండవలసి స్థిరపెచ్చినది. ఈ కాలములో, నిరాటంకముగా నిరంకుశాధికారవర్ష పరిపాలననూ ఎత్తుతరకాలము సాగవలయు ఎన్నికలనమయమున గాని, మరెయ్యక సమయమున గాని సాత్విక నిరోధము, కాపన తిరస్కారము పన్నుల నిరాకరణము, మొదలగు, కల్లంతగు నాదోళనము జాగ్రత్తించి జేయునంతను కలవర పరుచును. ప్రభుత్వముతో ప్రత్యక్షపోరాట కార్యక్రమపద్ధతులను సాగించుట అతాపము, విప్లవము మొదలగునవి సంభవింపక లేవును. రాజకీయ సంస్కరణలకును, జాతీయ ప్రస్థిర్యానిమానజను, ప్రత్యక్ష కార్యక్రమపద్ధతులు చాల దూరపువార్తలను మనకందరకును తెలిసినవియుమే. అంగ్లదేశముదలి భారతమిత్థల కార్యమిట్టి చర్యలవలన కష్టమగుననియు, వారేమయు నొనర్పజాలక గోవుకురుయు గమనింపవలెనందచాలను నారాజకీయములు, బ్రిటిషు శంబంధమును నిర్మూల్య మొనర్చుటకును, అంగ్లదేశముగాని భారత మిత్రుల సహాయములేమిండ మనము చూచుట జనగణశుదుమని యెఱుఁగుటకును, అంత వీరరసయుక్తములై నవిగావు. స్వరాజ్యము చర్యల ఫలితములగుంచి అంగ్లదేశమునందుగాని మరియెక్కండేశములందుగాని ప్రజలందుగాని భేదాభిప్రాయము అందవలెను. ఆదీవయము నటించుట, ప్రస్తుత పాఠమొందునందు కష్టమున

శ్రీశ్రీ, జన 19:—మధ్యతరగతాల్లో ఉన్నవారూ స్వరాజ్య

పశుమహారు గాంచిన అద్భుతమగు విజయమును గురించిన వార్త
 ఈయందయినను సీపురమున వ్యాపించెను. తొత్త ముత్తెత్తము
 నందు విశ్వాసము లేదను తీర్మానమునకు 24 ప్రతిపాదనతోడ
 ను 44 అనుపూయితోడను విజయము దెసినను, అందుచే కానన
 సభ, తిరిగి యెప్పుడును నేకమగు పునదియు గూడ దెలుపవలె
 అసాక్షులైన మూసినేయబడినయు అవార్తతో బెల్లినెను. ఈ
 వార్త, ధిల్లీ యధికారులవద్దయిననులకు తల్లడెల్లజేసెను. రాజ
 ప్రతినిధిగా బంజుండే గావ, ఇంటియను సెక్రటరీలుందు
 గూడ చాల కలవరమును సంభ్రమమును గానవయ్యెను. మధ్యప
 రగణాలలో గలిగిన ఈ స్థంబమునుండి తప్పించుకొనుటకు మార్గ
 ముకొరకుగాను సెక్రటరీలులో నిబంధనలు, చట్టములును తిరిగి
 తిరిగి జాగ్రత్తతో జరిగజొచ్చిరి. ఇదివరకే ఇట్టివిశ్వాసరాహిత్య
 తీర్మానమును మద్రాసుకానసభలో రాయలింగారెడ్డిగారు ప్ర
 తిపాదించి: ప్పుడచ్చటయత్తెత్తము చెడిపోవునని యొంచినను, అ
 ట్టితీర్మానము విజయముడుకుట, సంస్కరణల కేవలము, వాగ్మ
 రమే, మొదటిది. మధ్యపరగణాలకానసభలో స్వరాజ్యపక్ష
 మునకు ఈ తీర్మానము సత్యధికనంబాధికముగా నామోదించు
 యుటచే నీదేశమున, కాననసమృద్ధత అందోళనమును నేరసార్వము
 ప్రోత్సహించిరి. ఎత్తుర అధికారమును, హక్కులను సంపాది
 యుట కీ ప్రతిష్టంభము బద్దేకుటబడెను. అధికారాలిరుచుమును నంకి
 కరింపకపోయినను తిరిగి సభియొప్పుదునను నేకమగునదియు దెలు
 పుకయే కాననసభను నిలదీయుచుటనూడ ఇదివరకు కనియెనుగని
 ఈ ప్రతిష్టంభమునుండి తప్పించుకొనుమార్గము నానొందుటకు
 గా సీపురధిని వీసినారని ప్రతిపాదించి దెలియెను.

మితివాదవ్యతి యగుచిట్లు వీరుగా రవలంబింపవలసిన
చర్యను గురించి చర్చించుటకు మితివారదః ఘనా శేష సమాశ్చ
మగునని దెలియుచున్నది. ఆతడు రాజీనామా వ్రాసకుటకంటె
ను త్రవ్వమార్గము తేలికటిలేదు. కాని ఇతఁడేకముతాగల ఆచారముల
నునుసరించునెడల మరయుకవ్యతివర్తనము చేసియుచుటకు
గాను ప్రస్తుతకాననవధినురద్ధతేని శ్రమిన్నికము జనుపవలెను.
అట్లుగానిచో, ప్రజామిత్రకాశిల నన్నిటిని, గవర్నరుగాకే తీసి
కొని మింట్రోవూర్లే సుస్కరణల కాలమునందువలె పరిపాలింప
వలెను. ఈసందర్భమున శేత్రోత్ప్రోత్కలదియూ, జూనుకుట
ఇండియాలోను ఇంగ్లండులోను గూడ చాలకారుకముతో వేరి
యందురు. ఈసందర్భమున ప్రభుత్వమువా రవలంబించు చర్యను
బట్టియే ఇతరరాష్ట్రములందును భారత కాననవధియందును, స్వ
రాజ్యపక్షమువారు తమ కార్యక్రమమును నిర్ణయించుకొందురు.
(హిందూవిలేజర్)

నేతకాఖ్య పతినిధుః శీర్షానము

అశామృతాబాద్, 19 జనవరి:—స్థానికాంగరముల సేత కాపుల ప్రతినిధులు సేత గాంధ్రసంఘముకర్త పనివేసి కాపు పడిచాటికి మూడు తెలచరకు పూర్తిగాకూలినప్పుడును తీర్మానించిరి. (అ. ప్రె)

ద్విపద్దుగారు భారతజేతమున కెక్కువ సంస్కరణల నొనగించి
నను ప్రతిపాదించి భారతజేతము తమమున వెట్లువాదించగలము.
భారతజేతమున దెల్లనెక్కువ బలవంతమును
నిర్మాణమును కలయు క్రిగలరాజకీయజ్ఞులవ
త్ము, ఆత్మధిమగు కక్షి సంపాదించి మంత్రివర్గము
ను తొలగించిన తరువాత ఆపరిపాలనాభావ్యతను తాను వివరి
తారాధరించెను వివరించును వెద్దిపద్దుగారు తనవాదనల బస
పరచుటగా నుపచరింపగలదా? భారతకానసవతియొకయొక
వెట్లుబడునో రలచుకొనినపుడు శాస్త్రమును భయముచేరకుట
చిన్నది. కేంద్రపర్యవేషము దిధికారమును సంపాదించుట అం
దరును కలసి పనిజేసెవరని నేను భ్రమించుచున్నాను. మితవాదప
క్షసిద్ధాంతములకును సేవకను ఘనావధిని ఆశించుటకును నిత
ము అంగతుండ, భారతజేతము కధికారవ్యవహారమును సంపాదిం
చ ప్రజాత్మము లన్నిటినుంచును నోద్యమముకు సేకసంఘము
వాద ప్రయోజనమునర్పించును. ప్రస్తుత ప్రభుత్వముకానిన
నుధిక్కుమొనర్చు శాశ్వతముగల చర్యను కానసవర్ణము లలఁభిం
చునెడల అందరునుకలసి ఒక్కటిగా చర్యజేసికొనుట అసంభ
వమును, కాగవురమునందలి మనవిత్పలములందు కార్యక్రమ
ముకీత్రమరాజనీతి యొక్కమై సర్వసర్వరాజ్య సంపాదనా సా
ధకమైయందును ఆవిరుపడును. (అ. వె)

భారతరాజ కీయములు

ఎన్నికల ఫలితములు

బాదామి పై న్న జనవరి ౧౦ తేదీ దినన (తిరుమలం) యీ
క్రింది విధముగ సంపాదకీయ వ్యాసము ప్రచురింప బడినది:—

భారతదేశమునం దెన్నింటి చాచుకును పూర్తియైనది. ఇంకను యెన్నికల ఫలితములు దెలియనివి దెలిసినప్పుటిని పరిస్థితులం దెక్కువ మాత్రమేయందు గలంకబారు. ఆయెన్నికల ఫలితముల జూడ మధ్యరాష్ట్రములందు తక్కు మిగిలిన రాష్ట్రములలో స్వరాజ్యశక్తు జాతులు కాననసభలకు సంస్కృతిమిటగాని అంత మొందించుటకు గాని తగినంత మెజాటిని సంపాదించలేదని తెలియ గలదు. సామ్రాజ్య కాననసభయందున్న 145 యొక్కస్థానములలో 52 స్థానములను మాత్రమే పోలదగగ్లిరి ఇంకను మరునెను చోట్లనుండి యెన్నికల ఫలితములు రాతము. దినపత్రికిని 145 మంది సభ్యులుగల సామ్రాజ్యకాననసభ యందు స్వరాజ్య పత్తుమువాకు తమకున్న బలమునంగనను పంపినమాత్రము లెక్కవేయబడినది మధ్యరాష్ట్రములలో వారు అఖండనిధియమును బొందిరి ఎన్నిక స్థానములు ఏబది కార్లొంటికొను స్వరాజ్య పత్తుమువాకు ఏదియంది యొప్పుటుల నిర్ణయింపబడినది. ఆ కాననసభ కుండు 69 మందిసభ్యులతో 60 మంది వేరేయందు ఓటులన స్వరాజ్యశక్తుమువారికి కప్పముగ మెజారిటీ యొన్నదన జలయంత. బెంగాలు కాననసభయందు మొత్తం సభ్యులగంభ్య 129 లోను 11కి మంది యొన్నుకొనినన సభ్యులు. అందు హిందువులను మహమ్మదీయులను కేరి స్వరాజ్యపత్తుమువారు 49 మంది యొన్నారు. బెంగాలు గవర్నరు లిట్లనుఫభువు నీ. ఆర్. దానుగానిని మంత్రులు నిజమింపవలసిగదా ఆహ్వానించి నందులకై ఆ కానన అధిక్షేపించిరి. కాని కాననసభలలో ఏతత్తుమువాకు యొక్కతగ నందులో వారివాడుతు నీ యందులకు విలువంపుట సక్రమము గావున ఆయన జేసిన పని ప్రభుత్వనిధాంతముల గదాగణముగ నున్నదని తెప్పకలయును. దానుగాదు అట్లువేయట లేదని తిరస్కరించిరి. గవర్నరు గారెట్టి కష్టము లేకుండనే స్వలింగ్రవాదుల మంత్రిగర్హు సేర్పించెను. ఈమంత్రిగ్ల మెట్లుపని జేయనో జూడవలెనని అందవత్తును కొరికయొన్నటుల గాన్పించుచున్నది. స్వరాజ్యము వచ్చిన పిదప బెంగాలు కిలాఫతుత్తుమువారికి పరిపాలనముందు నూటికి 40 ఉద్యోగములు నిచ్చెదనని గాంచిన మొదలుబడిక జూడ దానుగతి కంఠత్యధికలెనో దెలయ గలదు. ఈ బిడంబడికను ఆయన ప్రకటింపనున్న కింపలేదు కాబోలును. కాని సంపిలోనుండి పిల్లి బ్రెండవగనే దానుగాదు సర్వాధికారియను వహించి చేసినవనికీ హిందూలును సమలుకెరగబడిరి. దానితో స్వరాజ్యపత్తుముయొక్క భ్రమ అంతయను భగ్నుమై పోయెను. ప్రభుత్వమునకు యొక్కవ ఉద్యముగ నుండునది ఒక్క మధ్యరాష్ట్రములందే కాని స్వరాజ్యశక్తు మంత్రులు నువ్వోగ బాధ్యతను హింపకుండ తిరస్కరించు నెడల వారు లేకుండనే గవర్నరు పరిపాలనము జేయవలసి యుండును.

స్వరాజ్యపక్ష విజయమునకు
కారణము లేనిది?

స్వరాజ్యపక్షమునా వారి విలక్షణము వివక్షము బహిష్కరణకు కారణము భారత రాజకీయ పరిస్థితుల గమనించిన దేశీయ గలవారు. భారత దేశమునకు సంపూర్ణ స్వతంత్రపాలనాదర్శము యెప్పుడును ఆర్థికముగ నేయుండును. ఎన్నికలకు లెట్టి యనుభవములే నిచ్చాలై ప్రజలకు రాజకీయము లంటేయేమియో అనలే దేశీయస్థుడు స్వతంత్రపాలన కన్న యెక్కుటికో స్వరాజ్యము వచ్చునని ఆకంపితులగున మోహితులగు చున్నారని ప్రకృతిదేశముగ నివసకులము అందగా యెన్నికల సమయమున జేయు ప్రచారమునకున యెక్కువ వీలేస్తుండును. స్వరాజ్య పక్షమునాకు యేమాత్రము లేకుండ యెప్పుడును యెన్నికలకులకు జే భ్రమపెట్టుచుండిరి. మితవాదిపక్షము వారున్నో, అందు వారిలో లనీకులు ఉద్యోగవ్యాధ్యశలందుండి నిర్వాణమనగా వాచక్యమును తెలిసికొనవలసియుండెను. వారి ప్రతిజ్ఞలకు జేయు తప్పులకులన వారికింకను లాభము గలుగవచ్చును. పూజాలో శరీ. లేకబాదుచు సుభాగతి అధ్యక్షురైన మితవాది మహాసభ మంచిదైక్యమహాల భావములతో నుమాదేశ మయ్యెను. ఫలకలనుగు నిర్వాణముతోడు లేకున్న యెవల యామాత్రము చాలదు. భారత ప్రభుత్వ కాశనము లో దెన్నికలు 1929 లో గాక ఆంధ్రముండే తరిపాలనా

కానమూను సంస్కరింపవలెనని కోరుకుట మాత్రము మిగిలినది
 కనుమహానుభవ యోగిభవించిరి, కాని యీ మార్గ మనుసరించు
 టలో గలకష్టములను తరికిత ననుభవముగల మహాశయములు
 గుర్తించలయును. ఇప్పుడు భారత జేతమునందు రాజుమన్నులా
 తి నుత్తమి ద్వేషానలము మంటగాకుండ బ్రటిష్ ప్రభుత్వము ఆ
 పగలద. భారత ప్రభుత్వివిధానమునకు గల కష్టములను తెలిసి
 కొనుటకు కాకినాడలో నమాచేశ్వరుని భారతదేశము మహా
 సభా కార్యకమమును పరిశీలించుట యవసరము. ఈ కాంగ్రె
 నుకు అధ్యక్షతనహించిన మహామృదీలీగారు తాను ప్రథమ
 మున మహామృదీయుడనియు పిదప భారతీయుడనియు ప్రక
 టించెను. వీనినిబ్రీచాడ కాంగ్రెసు సంస్థాపకుల సంస్కార
 మును తలక్రిందుజేసి రుచలయును. మోరీలీగారు కిలాధరు
 మహాసభాధ్యక్షుడుగ నుండి భారత సైనికులు జేతమును తిలర
 దిశనుండి రక్షించుటలో పాల్గొన నూడదని గావించిన యుద్ధంత
 నిర్వచమును సరియైనదగు నెల్ల భారత జేతముపై మహామృదీయ
 పరిపాలనమును ఆయన ఆశించుచున్నట్లును, భారత సరిహద్దుల
 కావలగుండి మహామమును కోరునట్లును గ్రహింపవలయును.
 దానుగారి పిదంబడికపై కచ్చిన తీవ్రభుంధముల జూడ పూర్వ
 మునుండియు కాటుకొనియున్న విద్యేమములెటుల అగ్నివ్యాలులు
 కాగలవో విశదము గాలగు, ప్రభుత్వము మారకుండ నుస్థిరముగ
 నుండుట సాధ్యముగ యెచ్చుటను గాన్పించద. కావున భారత
 జేతము భాగ్యభాయితప్రభుత్వమును జూచునటుల జేయు నిశ్చ
 యముతోనే మన ముండవలయును. విలే ఆఫ్ ది సెమ్యూరిగ జరు
 గవలయును. జేతమునందు జాతీయోన్మమును రాజకీయ భాగ్యు
 యు బలమునున్నది భక్తము జేసికొనవలయును.

ఆ ఒక్క మధ్యరాష్ట్రముల కేవి, ఇతర రాష్ట్రములలో స్వరాజ్యపక్షమువారి తీవ్రాభిమానము చప్పుడి బావుడు కలన భారతవిపాకము నివహించు చాలకష్టమైన పరిస్థితి కలయును. ప్రతిబోధము కాకనసభయందు ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులే మెజారిటీగా నున్నారు. ఒక్క మద్రాసులో మాత్రము ప్రభుత్వపక్షమునది గలదు. కావున ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులలో యొకమంది భేదాభిప్రాయమున్నను మెజారిటీ పక్షము యొక్క బలమును బొందుట కనుపొలుముగా విధానముల చేర్చుచిన జేగాని, ప్రభుత్వమువారు కావన సభల సహాయముతో ప్రభుత్వము చేయవలయు. రాజప్రతినిధిని గవర్నర్లకును ప్రత్యేకాధికారములు గలవు. ఒక పేరికిన ప్రతిష్టంభములు వచ్చునెవల వారు ఆప్రత్యేకాధికారమును వేరకముందులేకుండ ప్రయోగింపవలసినదే. కాని ఆప్రత్యేకాధికారముల మామూలు ప్రభుత్వ నిర్వహణమునందుండవలెని యెవ్వరును గోరుటలేదు. కొన్ని విషయములలో మాత్రము భారతీయులందరును యేకాభిప్రాయములుగ నుండునని చెప్పవచ్చును. నెటసే ప్రభుత్వవిధానమును నిర్దుష్టపజేయుట, వారివారి మనోరథములు తెల్పున్నను దీని సెక్షనును ప్రతిఘటింపక, చెడవది స్వరాజ్యమునందలి భాంతీయుల స్థితి, మూడవది పన్నుల సభివృద్ధిజేయుటకు ప్రాతిపదికను. వీనిలో రెండు భారత ప్రభుత్వాతీతమైనవి స్వామ్యాజ్యమనంద నిర్మించిన యంత్రమువలన భారతీయులకు కలపజేయులలో నుండు పద్ధతులు తగ్గి పబనునటుల వాగ్దా ముజేయుటకీది. తొలోపల, పైబెల్లినకారణములఁమించి, 1919 భారతకానూనును పరివర్తనముగానితే నవరింపబడునని మాత్రము బ్రిటిషుపక్ష మేదైనను అకస్మాత్కాము. ఒక ప్రభుత్వము మాత్రమే 10 యేండ్లుండుట యెక్కువలొనడిగాదు. ప్రభుత్వ విధానము అభివృద్ధి జెందకలేకన్న ప్రభుత్వముతో ఏమకారము జేయునెవల ఆ అభివృద్ధి కానరకునదియే జేయవలయు భారతదేశములోని అదృష్టిని వాళ్ళు చూచారు గమనింపవలయును. ప్రభుత్వ విధానమునందే అభివృద్ధి విస్తారములకు తగిలంత అవకాశముగలదు.

కోహట్ హత్వదారులు లోబడుట

పీఠావళి, జననం 10:— అభ్యంగను (పథ్యత్వమునకు) నాట్య
నాట్యదారులు అభివృద్ధిచేసిన యాగము దిట్టివరుంతయును జరుగ
వుగదానిని పీఠావళి జనులలో వికాంతి ప్రబలితి. అయినను
యీనయముచే నాట్యదారులు తిరిగి సరిపాద్యులలోనికి పో
కుండ వీరికి తగినట్లు యెట్టిది విధింతురానిని ప్రబలలో ఆతురత
కాదానన్నది. 'అర్' 'అదర్' నను మేల్దర్లు లందికొట్టులు
దగ్గర చంపిన శారికను పట్టుబడలేదన్న సంగతి వీరు మరచిపో
లేదు. అభ్యంగను అభిధారులనుండి పోసిపోయిన వీరు వట్టుబడలేద
ని ఆతురతగా చూచుచున్నారు. (అ. 10)

1923 సం॥ భారతదేశము

(లండను ప్రెస్సు)

జనరి 1 కు లేదీ లండను టైమ్స్ పత్రిక ఆనుబంధమును
చుకొనుచు అందు 1928 కు 60 లక్షల రూపాయల విలువగల
ను అమ్మి దేశములను గూర్చి వ్రాయుచు భారత దేశమును గూర్చి
యూరప్ కిదివిభముగ వ్రాయుచున్నది:—

భారతదేశమునందే నంతర్వరము రాజకీయ వివాదములని ప్రారంభమాయెను. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమును భారతరాజనధిపతియగును, అర్హులగుమనుజులతో భేదములతోలగును బిల్లులపై ప్రభుత్వము ఖండింపబడినది. మార్క్సిస్టులు రెవల్యూషన్ ఓటమి నందు ప్రభుత్వమునా తోడిపోయిరి. కొన్నిరోజులైన పిదప ఉప్పుపన్నును యిచ్చుడి జేయుటకు భారతరాజన సభ యంగీకరింపక పోగా రాజకవిధి ప్రతిపక్షమును గల్గివై జేయుటలనీ వచ్చెను. ఈ తాపల ప్రస్థానమునందు తి నేపలలో భారతీయులను జేర్చియున్న లాఠి గానిని లండనులో ప్రాకమిషనులగు జేసీయు ప్రజలకు సాకర్మములు జేయబడినది. మార్చి 2వ తేదీని ఇంచితకేత్ర కమిటీ వారు 1911 కొట్టు ఖర్చు కర్గముల నులహా నిచ్చుచు నిజేడిను ప్రయోచిరి.

దీర్ఘకాలము జరిగిన ఆకాలీ అల్లరులును, వీరినితో అచ్యుతవరం అల్లరులును, కాగపూరి వలె కాగవోనమను హిందూ మహావ్యధియులకు మరల పోరాటపు నూచనమును ప్రకటించు కిచ్చు నా కే సె ను కాంగ్రెసు మహాసభ వలన అతివాదులే విప్లవభిచియులులు దియించును. (విజయవల్లభులను బహిష్కరింపవలెననియు, కానినోట్లంతునమును ఆమోదించును తీర్మానములు గావించబడెను. కాంగ్రెసు సభ్యులు కాననసభల యెన్నికలందు పాల్గొనుటకుండునని నిశ్చయముతో ఒక ముఖ్యప్రయత్నముకేయబడెను. దేశంబయలూ భారత కాననసభలను, కాష్మీరియ కాననసభలను జరిగి యెన్నికలందు స్వరాజ్యవత్తుమువారు గాంచిన విజయములకు ప్రత్యేక ప్రాశంఖ్యముగలదు. దే గావులూ వారు యిదిరకములకన్న అధిగ్రహభ్యాసముగ నున్నారే. వివను దానుగారిని జరిపాలనా బాధ్యతవహింపునని లిట్లునుప్రభువు కొరగా అయిన తిరస్కరించెను. రాజకీయముగ కిచ్చునలేర్పడిన సంకల్పరములూ బొంబాయియందు నుమ్మారుల సంలెక పని సాగుట గమనింపబడినదే, దీనికి కంఘస్థానము 1928 అక్టోబరులూ కేసు దానెను. ఇచ్చుది కరకాల్ది లాముడుగారి తరిపాలనా విజయమునకు సురక్షితముగ నుండగలదు.

వాడవ్యతిరేకమందు కొంత కష్టకాలమునచ్చెను. ఇత
తనతో మరొకనాడులపై చర్యదీపికనటడెను. వాత గ్రామముల
పైపైండి బొంబులు వేయుటడెను. మార్కెట్ వారి సైన్యము
లన్నియును భగ్నముజేయుటడెను. బిల్ట్ ఏ.పి.టి.లో కోనాబు
నను ఎల్లిను ఆమెకామెను నాత్యజేయుటవలన భావోత్తేజము
గల్గెను. ఆమెకామెను కాంతిలో యెత్తుకొనిపోగా స్వాతంత్ర్య
మనీ ఢిల్లీలో తప్పించెను. ఆప్పుడు ప్రభుత్వమువారు యూ.పి.ఎ.
యొకన హతము చేయించియుండుటవలన నేరస్థులకు వారికి
అరెస్టుచేయుట కష్టమయెను. అతడు చెరసాలలోను డి.వి.చార
ణగానన్న లాండికొటాను హరితలం తప్పించుకొని పోవుట
కలన మరితక్కిన మేర్పడెను. అప్పటినుండియు హతమున సరిపా
ట్టుపొంతములందు చాలకుండి ఆస్థానమునొకటిను వింపజేరి.

రిడీమరు పడవ

దరిమిలానా ర

తిరువనంతపురం, జనవరి 21:—కవివారం సామంతుల
 వారికి 19 శతములను తీసి, ఇంక 3 శతములు నీటిలోనున్నవి.
 పి. డబ్బు వారు ఎంతప్రయత్నించినను బోటు లేలేదు.
 బోటులై ఎక్కువబరువు వేసికట్టు తెలియచున్నది. ప్రయాణము
 లోగింపుడున్న ప్రయాణికులలో 118 గురి పేరులు పోలీసు
 వారిద్దర్గ నున్నవి. వారిపేరులకు తీసికొనక పూర్వమే కొంత
 మంది కల్లెపోయిరి, చనిపోయినవారిని బోటుమీద కనిచేయు
 వారిని కూడ కలిపికట్టుయిన బోటుమీద 151 మంది ఉన్నట్లు
 తేలుచున్నది. 95 గురికి బోటులై సెన్న యాయబడెను. క్రి
 లానుదగ్గర బోటు బయలుదేరుచున్నప్పు డున్న పి. డబ్బు
 ఉద్యోగి పదవకు ఎక్కువబరువు అక్రమ వేయలేదని చెప్పెను.
 తవాలివారిను కల్లెవద్ద కొంతమంది ప్రయాణికు లెక్కియుండును

శెల్లూరు వండు హిందూ మహమ్మదీయ సభ్యుల సంఘం
 కేంద్రములుగా ఏర్పడినవి. ప్రాచీనముగా శెల్లూరులో జడముల బాద
 మన్ననని తెలిసియు, గుంటూరువంతు జేతభక్త వేంకటప్పయ్య
 గారు శెల్లూరుకొట్టిది యందుకు కల్పించిరి. శెల్లూరు హిందూ
 నివాసాధిభజ్జేయమగు మీరు మావలెదని భావించవలసియున్నది
 నని తెలిసిరి. ఈదివఱు గుంటూరుజిల్లా సంఘము మాజేత
 జరగ నందుటచే వారు రాజుల కుండేరి. ఆధికారము
 శెల్లూరు వొక్కటి ప్రాంతయుండుట కిష్టముండుటలతో వదలి
 కాని ఆవిషయమును పరమస్థాయియగుచే రచ్చిలిసి, జడముల
 గొప్ప, గొప్ప కారణములు జన్మని కాబోలునని తలచిరి
 శెల్లూరుకు స్వరాజ్యము నచ్చిందని, ఇతరుల పంపకమునకు తగ
 లాదుమన్నా రనుకొంటి. ఇతరులొట్ట స్వరాజ్యమునును ప్ర
 త్యక్షము జరుగుచున్న ఇచ్చట పంపకపు జడము నేమునుకా
 రాణుంటిని. మాకు అధికారము కావలయునని హిందూవుల
 మాకు కావలయునని మహమ్మదీయులను మన్నారా? తె
 హిందువులు మహమ్మదీయ ప్రదేశములను విడిచియెడల
 రా? మహమ్మదీయులు హిందువులను బాధపెట్టుచున్నార
 యని నేను తలచుచుంటి. ఇచ్చట కారణములు విచారించి
 లాభములు విశలేదు. ఇహం స్వల్పమైన కారణములను విచరింప
 ఆది యాగ్రామమునకు మాత్రము గొప్పదైందని, మొదట మనీష
 యెందుల మేకము వాయించుటతో (హిందూవిశేష). ఆది
 యమున జడము ముగిసినది. తర్వాత యంతకన్న గొప్పకార
 ముట, హిందువులు పులివేడుచులు వేడుకలయొననియు. నక
 లుగా నుండుట కిష్టములేదనియు చెప్పుచున్నారట. ఈ కార
 ముచే యెంత కష్టమైననునలతే, పులివేడుమే వేడుకలెనని
 బట్టియున్నారట. మహమ్మదీయవాదములు, పులిదూపమును
 గలబంధించినది. మాకు దేగిడుమానిది. పులులనుని యనుకరి
 తిమి కాన హిందువులు పులివేడుమును వేడుకూడదని చె
 నున్నారు. హిందువులు పులివేడుము వేడినో మా మహత్వ
 పోవును, మా మరీధర్మమునకు నందకమునును అని చెప్పిరి.
 యెట్లను సోదరుల బుద్ధిని నా దోహదాశ్చిత్తిని. ఈ వి
 సమూహకములకు జడములును చాల పరిపాపాన్నిదమై
 భారతజేతను స్వరాజ్యమునై పోకలమోడుచుండ, శెల్లూ
 పులివేడుచుటల పోట్లాడునా, మాకు స్వరాజ్యముకన్దు.
 వేడుములు కావలెననెదరా లేక స్వరాజ్య పులివేడుచులద
 ముంటి నెకా, యెందుననూని నేను చక్కగ విచారించి

చేస్తుంది. కనుక కర్మము వారు కావనవలె నున్నది. కాని
దర్శి అను నూపవదవని కల్పించిరి. ని. కర్మగోపాచారిగారు కీ
తీర్మానము ఇచ్చినది. పేరు ఎన్నియో సలకకర్మములనుండి
తెలుసుకొనిత్రు దేవారు మెంటున పనిచేయుచున్నాడు. స్వామి
జ్ఞులై గారు పార్థమెంటు సాంప్రదాయములను తెలిసికొను
చుకు విన్నాండునకు శాస్త్రోక్తము. కర్మగోపాచారిగారు కార
దర్శిగ పనిచేసి యుండిరి.

అభిమాని.

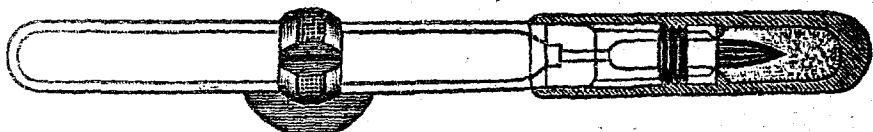
అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిపావులొదొరకును

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుచెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

సెల్ ఫోన్ ఫిల్లింగు "ఆ గేట్" ఫ్రంట్టిన్ వేనా

పాకా-టెన్ వెన్ ప్రపంచమునందు, నూతనఫక్కి అని చెప్పదగు ఈ "ఆ గేట్" కలము, అమెరికా ఆస్ట్రేలియా, మొదలగు ఖండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడెప్పుడు మన హిందూదేశమునందు గూడ మిక్కిలిమటుగా అనాదరణను మొందుచున్నది.
సాధరణమయిన "ఆ గేట్" కలము 2957
మామూలుగా ఉపయోగించబడు ఉత్కృష్టానికి బదులు "ఆ గేట్" గాజుపాళి నుపయోగించుట యద్భుతమగు నూతన విధానము. ఒకతూరి సిరాలో ముంచియెడల అయిదు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.
మొలాపూరు విక్టోరియా డిపో, మదరాసు.

కథలపుస్తకములు.

ఒక్కొక్కటి 4 అణాలు.
1 బాలసీతికథలు, 2 నూరు వినోదకథలు, 3 రేచుక్క పగటిచుక్క కథలు, 4 యుక్తికథలు, 5 మర్యాదరామన్నకథలు, 6 తెనాలిరామలింగవి హాస్యకథలు, 7 నిజమైన కాశీమజలీలు 1 భాగము 1-8-0, 2 భాగము 1-8-0, 8 టిక్కెట్ కథలు 0 8-0, కంజాబుకథలు 0-12-0. వలయువారు:-
మంజువాణి ముద్రాక్షరశాల, ఏలూరు.

పగుళ్లకు తైలము

నెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-6-0. వి. పి. లో 0-11-0
1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజి 0-5-0 మాత్రమే.
అరికాళ్లు, అరిచేరులు, చర్మము కారకవలన, కీకగాలి వలన పగిలి నీరుకాయటయు, చీలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ తైలమును రాచిన పగుళ్లమీది జలపోయి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్లనొప్పియు నయచును. స్వల్పప్రయమే. కాలి పగుళ్లకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

The Zandu Pharmace-utical Works Ltd..
Elphinstone Road, Bombay.
జాండు పరాటికల్ వర్క్సు
లిమిటెడ్, బొంబాయి.
మొదటిరకం చంద్రప్రభా మూత్రలు
ఇవి కలకత్తా లోహభస్మములు, మౌక్తిక భస్మము, మొదలగువాటిని కేర్చి కాస్త్రీకృతముగా కియారు చేయబడినది. మూత్రముతో కలిసిపోవు కుళ్లము, మూత్రమునందు తీసి (phosphate), కెలుపు మొదలగు నొక రోగముల, నిదురునొప్పి, వాతరోగము, బిల్వములు, బలహీనత యితర శ్రీమంబంధమైన అంటువ్యాధులు మొదలగువి కిచ్చు కుతము.
ఒక గులము భౌవభస్మాల బుడ్డి 1-కి ధన రు 1/5/0
4 బుడ్డిల ఒక పాళి అద్దరును పంపి: ప్యాకింగు ఛార్జీలు యి కాము.
మా పోషద్రవముల క్యాటలాగు యి నాముగా పంపదగును
Sole Agents
H. Damodar & Co.,
43 China Bazaar Road,
Madras.

వెంట్రుకలే అందము? రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంట్రుకలు దుస్వినతో ఊడిరాకమునుపే త్వరపడుడు.
ఊడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రుకలు పాడైపోవును.
అంతవరకు రాసీయవద్దు
నేడే
కామినీయానూనెను
వాడుట మొదలు పెట్టుడు
(ఇది రిజెస్టరు చేయబడినది.)
వెంట్రుకల కట్టి రోగమున్నను, కఠో మాండ్ల మున్ను, యిది దివ్యవృక్షము
వెంట్రుకలు చిట్టుట గాని, గరుకుగ గాని యుండదు
మీ వెంట్రుకలు వరల యెప్పుడీ మెత్తదనమును గల్గి కట్టుకల నుండి మెరయు చుండును.
ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము
వెంట్రుకలు యెట్లుబుద్ధిమంతులతో కనిపెట్టుదు
కామినీయా తలనూనెను నిన్ను శరీరశక్తివృద్ధిగ కేయును.
నెల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయి వి. పి. చార్జీలు క్రత్యేకము.
అన్ని హోటళ్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.
మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు
"ఓటో దిల్ బహారు"కు వ్రాయుము.
ఇది రిజెస్టరు చేయబడినది. అత్యద్భుతమైన గుణముగలది.
కొన్ని చుక్కలు చేతిరుమాలయందు చల్లిన మిక్కిలి
మనోహరమైన వాసన చుట్టు ప్రక్కల వ్యాపించును
ఇది మందు అమ్మకారంకరివద్దనున్న, శరతు అమ్మకారివద్దనునూడా పొందును. లేకున్న
పోలు యేజంట్లు:- ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్గు అండు కెమికలు కంపెనీ,
155 జమ్మామశీదు, బొంబాయి.

"Everybody's favourite
Toilets, Kaminia Oil,
& Otto Dillabahr, Sold
everywhere,"
126